

Esitutk. tsto 45/12.3.1984

17

TURKU KAARINA KIRKKOMÄKI

Rautakautisen kalmistoalueen
koekaivaus v. 1983

Kaarlo Katiskoski

S i s ä l l y s l u e t t e l o

	sivu
Johdanto	2
Kaivauspaikan esittely	3
Kaivausalueen sijainti ja topografia	4
Kaivaustekniikka	5
Tutkimustulokset	7
Koekaivausalue A	7
Koekaivausalue B	8
Savikuoppa	9
Koekaivausalue C	9
Hauta I	10
Hauta II	13
Mahdollinen hauta III	13
Koekaivausalue D	13
Mahdollinen hauta IV	14
Koekuopat 1-20	14
Yhteenveto	16
Luettelo kartoista	18
Luettelo negatiiveista	19
Luettelo diapositiiveista	22
Kopio peruskartasta 1043 12 LITTOINEN Hki 1981	24
Yleiskartta 1:500	25
Pintavaaituskartta 1:200	26
Pohjavaaituskartta 1:200	27
Kartat koekaivausalueelta A 1:50 1:10	28-29
Kartat koekaivausalueelta B 1:50 1:10	30-31
Kartat koekaivausalueelta C ja D 1:50 1:10 1:1	32-40
Kartta kiinteistä muinaisjäännöksistä koekaivaus- alueilla B-D	41
Kuvataulut	42-48

Johdanto

Ensimmäiset viitteet Kaarinan Kirkkomäen (Pappilanmäen) rautakautisesta kalmistosta saatiin v. 1950, jolloin Kirkkomäen pohjoisleikkauksesta ja mäen itäpuolelle kaivetusta kaapeliojasta löydettiin kaksi 1000-luvulle ajoittuvaa ruumishautaa. Vuonna 1962 tutkittiin vielä yksi hauta, joten näytti ilmeiseltä, että alueella on laaja myöhäisrautakautinen ruumiskalmisto. Vuosina 1973 ja 1974 tutkittiin lisäksi Kirkkomäen itäpuolisella pellolla rakennettavan ylioppilaskylän ja Kuikkulankadun alueella mm. viikinkiaikainen polttokalmisto. Kirkkomäen pohjoisosa pappilan pihapiireineen on muinaismuistolain rauhoittama.

Turun ev. lut. seurakuntien yhteinen kirkkoneuvosto ilmoitti kesällä 1983 museovirastolle Kaarinan hautausmaan laajennussuunnitelmasta sekä alueen ympäröimisestä kivimuurilla. Koska suunnitelmat koskivat asemakaavaan merkittyä muinaisjäännösaluetta oli tarpeellista suorittaa paikalla koekaivaus ennen museoviraston lausuntoa rakennussuunnitelmista. Kesällä 1983 sain museoviraston esihistorian toimistolta määräyksen suorittaa koekaivauksen Kaarinan Kirkkomäen rakennussuunnitelma-alueella. Tutkimukset tehtiin 22.8.1983 - 21.9.1983 ja rahoittaja oli Turun ev. lut. seurakunnat. Kustannukset jälkitöineen olivat n. 64 000 mk. Kartanpiirtäjänä toimi fil. yo. Minna Vuorenpää. Kaivausapulaisina oli keskimäärin 12 turkulaista arkeologian opiskelijaa sekä koululaista.

Helsingissä 18.1.1984

K. Katiskoski
Kaarlo Katiskoski

TURKU, ent. KAARINA, KIRKKOMÄKI

Rautakautisen kalmistoalueen koekaivaus 1983

Kaupunginosa: Nummi

Maanomistaja: Turun ev. lutl srk:t, RN:o Pappila 1:30

Kuikkula 1:32

Peruskartta: 1043 12 LITTOINEN, pain. Hki 1981

Kaivausalueen koordinaatit: x = 6706 56

y = 1571 40

z = 11 - 21

Kaivausalueelta tulleet löydöt: KM 22078:1-182b

Hiilinäytteet KM 22078:43, 182a-b

Aikaisemmat löydöt alueelta: KM 12687:1-20, 15807:1-35,

19272:1-292, 19433:1-47

Aikaisemmat tutkimukset alueella: Helmer Salmo 1951 (tarkastus),

Anna-Liisa Hirviluoto 1962 (koekaivaus, kertomus 1963), Matti

Bergström 1973 ja 1974 (kaivaus).

Sivut 24-41 ovat kertomukseen liittyviä karttoja.

Sivut 42-48 ovat kuvatauluja, joissa on valokuvat negatiiveista
58271-274, 58276-277, 58279-283, 58285-286, 58288-289, 58292-293,
58295-297, 58302-308, 58311, 58313-314

Diapositiivit nrot 7486-7510, 7929-31

Luettelo kartoista, valokuvista ja diapositiiveista on kertomuksen
lopussa s. 18-23.

Diar. 28.10.1983

Kaivausalueen sijainti ja topografia

Kaarinan Kirkkomäen (Pappilanmäen) nimellä tunnettu myöhäisrautakautinen ruumiskalmisto sijaitsee Turun kaupungin (ent. Kaarinan kunnan) Nummen kaupunginosassa (Pappilan ja Nummen kylässä), n. 120 - 160 m pohjoiseen Kaarinan kirkosta (kartta s. 24). Aurajoki on n. 200 m alueen pohjoispuolella. Tunnetut haudat ovat sijainneet jyrkähköllä koilliseen viettävällä sora- ja hiekkapohjaisella mäellä (kartta s. 25, k. 1, diaposit. 7505). Pappilan rakennusryhmä on mäen korkeimmalla kohdalla hautojen etelä- ja lounaispuolella. V. 1983 tutkittu alue oli laajuudeltaan runsaat 200 m itä-länsi-suunnassa ja yli 100 m etelästä pohjoiseen. Suunnitellun hautausmaan kivimuurin kohdalla kaivausalue oli alimmillaan, n. 11 - 12 m mpy. Itäosassaan muurilinja kulkee v. 1973 tutkitulla alueella. Tämä alue Kuikkulankadun reunassa on vanhaa peltoa. Koekaivausalueet A - D, joille on suunniteltu urnahauta-alueita, sijoittuivat alueen itäosaan (kartta s. 25 k. 1, diaposit. 7505). Alue A Kuikkulan talon puutarhassa sijoittui 17 ja 21 m korkeuskäyrien välille tutkimusalueen jyrkimmälle kohdalle (diaposit. 7486). Koekaivausalue B sijaitsi Kuikkulan talon aidan pohjoispuolella, tiheässä pensaikos- sa (diaposit. 7498). Alueet C ja D, jotka ovat entistä peltoaluetta, olivat ennestään tunnettujen hautojen lähellä pikkupappilaan vievän tien koillispuolella 14 ja 17 m käyrien välillä. (Alue C leikkasi v. 1962 kaiv.-al. A-L. Hirviluoto.) (Kartta s. 25, k. 1, diaposit. 7505).

Paikan todettiin 1970-luvun kaivausten jälkeen muuttuneen topografialtaan täysin: Pikkupappilaan vievän tien ja Kuikkulankadun välistä aluetta oli käytetty ylioppilaskylän rakennustöissä syntyneiden maamassojen ja hautausmaan irtomaan kaatopaikkana. Alueella oli täytemaata n. 1 - 2 m.

Kaivaustekniikka

Kaarinan Kirkkomäen koekaivauksessa oli tutkimusalueen laajuuden ja koekaivausluonteen vuoksi keskityttävä erillisiin kohteisiin, osittain samanaikaisesti (koekaivausalueet A-D, koekuopat 1-20) (kartta s. 25).

Kiireellisimminkin toteutettavan kivimuurin kohta oli pituudeltaan n. 200 m ja lisäksi selvää täytemaata tai savea, joten kaivaminen päätettiin suorittaa käytössä olleella seurakuntien pienellä kaivinkoneella. Linjalle tehtiin jatkuvassa valvonnassa 15 kpl 2 x 1 m suuruisia koordinoimattomia koekuoppia 15 m välein (kartta s. 25). Muurin kylkeen suunnitellun kevytrakenteisen talousrakennuksen kohdalle kaivettiin lisäksi 11-metriset koeojat (nrot 5 ja 7). (Rakennuksen paikka oli mitattu maastossa virheellisesti.) Koekuopat 12 - 16 yhdistettiin metrin leveällä koeojalla muurin perustaa varten. Koekuopitusta häiritsivät paikalla olleet kuusiaita sekä oja. Koneella voitiin kuitenkin kaivaa erinomaisesti ohuina kerroksina.

Varsinainen koordinoitu koekaivaus oli tarkoitus aloittaa ennestään tunnetulla hauta-alueella pikkupappilaan vievän tien koillispuolella. Paikalla todettiin kuitenkin olevan arviolta metrin verran täytemaata (k. 1, 13, diaposit. 7505). Koska sekundaarin maakerroksen poistaminen lapioin olisi vienyt suhteettomasti kaivaukseen varustusta ajasta, päätettiin täytemaa poistaa tarkassa valvonnassa seurakuntien käytössä olleella yksityisen urakoitsijan kaivinkoneella ohuina kerroksina. Tästä huolimatta n. 200 m² puhdistamiseen kului n. 1 ½ työviikkoa.

Manuaalinen kaivaustyö aloitettiin täytemaan poistamisen takia Kuikkulan talon puutarhassa, johon koordinoitiin 2-metrinen 22 m pitkä koeoja (500/100-120) sekä tälle poikittainen koeoja (koekaivausalue A 502-514/108) (kartat s. 25-27, k. 1, diaposit. 7486). Koordinaatit kasvoivat koilliseen ja luoteeseen ja mittaukset suo-

ritettiin ruudun lounaiskulman paalusta. Koekaivausalue B muodostettiin jatkamalla peruslinjaa Kuikkulan talon aidan pohjoispuolelle ruudut 496-498/138 ja 500/134-140, kartat s. 25-27, k. 1, diaposit. 7498). Koeojaa jatkettiin täytemaan poistamisen jälkeen vuoden 1962 ja 1973 kaivausalueiden välittömään läheisyyteen, johon kaapeliojan vuoksi avattiin kaksi erillistä koekaivausaluetta (Alueet C ja D, kartat s. 25-27, k. 1, diaposit. 7505).

Kaivausalueilla käytettiin kaikkiaan kolmea kiintopistettä. Kiintopiste 1 sijaitsi Kuikkulan itäisen puutarha-aidan pylväässä ($kp^1 = 20,03$ m mpy. Alue A), kiintopiste 2 pikkupappilaan vievän tien länsipuolella kaivon betonirenkaassa ($kp^2 = 16,05$ m mpy. Alueet B-D). Nämä sidottiin koekuoppien 1-20 vaaituksessa käytettyyn kaupungin kiintopisteeseen 427 (13,20 m mpy. pikkupappilan rakennuksen kivi-jalassa (kartta s. 25).

Kaivaustyö suoritettiin pääosin kaivauslastoin sekä lapioin, tarvittaessa hienokaivausvälineillä (haudat) keskimäärin 10 cm, tarpeen vaatiessa ohuempina kerroksina.

Koekaivausalueilta A-D on piirretty pinta- ja pohjavaaituskartta 1:200, jossa pohjaluvut alueilla B-D osittain merkitsevät suurinta syvyyttä, johon alueet kaivettiin jatkotutkimuksia varten (kartat s. 26-27).

Alueilta on tarpeen mukaan piirretty tasokartat 1:50 (kartat s. 28, 30, 32) sekä 1:10 (kiinteät muinaisjäännökset, kartat s. 29, 31, 34-37, 40).

Haudasta I lisäksi yksityiskohtakartta 1:1 (kartta s. 39) sekä leikkauskartat tasokarttojen pohjalta 1:10 (kartta s. 18). Alueelta C piirrettiin koillis-lounais-suuntainen profiilikartta a-b 1:50 kohdasta, joka leikkaa v. 1962 kaivausalueen (kartta s. 33). Alueilta B-D on lisäksi kartta 1:100, jossa on selvitetty alueiden kiinteät muinaisjäännökset sekä tutkimusaste (myös v. 1951 ja 1962 tutkitut, kartta s. 41).

Yleiskartta piirrettiin Kaarinan hautausmaan laajennuksen asemapiirroksen 1:500 vuodelta 1983 sekä Turun kaupungin Nummen kaupunginosan asemakaavan 1:2000 (30.8.1976) pohjalta (kartta s. 25). Kartan apuna on lisäksi käytetty Turun kaupungin sähkölaitoksen kaapelikarttaa 1:500 ja siihen on merkitty A.-L. Hirviluodon sekä M. Bergströmin tutkimusalueet v. 1962 ja 1973-74 kaivausten yleiskarttojen pohjalta. H. Salmon v. 1951 kaapeliojan kohdalla tarkastaman haudan paikallistamiseksi on lisäksi käytetty valokuvia N 15668-669 esihistorian toimiston arkistossa. Koekuopista 1-20 ei piirretty karttoja ja vaaitusluvut merkittiin absoluuttisina yleiskarttaan.

Tutkimustulokset

Koekaivausalue A

Koekaivausalueen A (76 m²) maaperä oli turvekerroksen (n. 10 cm) alla multaa n. 15 - 20 cm (osittain savensek.), ylimmissä (eteläisimmissä) kaivausruuduissa n. 30 cm. Multakerroksen alla oli vaaleanruskea hiekka tai sora, ruuduissa 500/110-114 savi. Ainakin osa savi- ja multakerroksesta oli sekundaaria ja tuotu paikalle 1970-luvulla pihamaan kunnostuksen yhteydessä. Ruudussa 500/120 oli kolmannessa varsinaisessa kaivauskerroksessa epämääräistä kiveystä likamaassa (saven- ja mullansek.), josta löytyi rautakautista keramiikkaa sekä kuonanpala (kartta s. 28). Neljännessä kaivauskerroksessa oli lisäksi pyöreähkö nokimaata ja hiiltä sisältävä matala kiveys (594/106-108) (hiilinäyte KM 22078:182 a, N 1) (kartta s. 29, k. 25, diaposit. 7497).

Samassa (4) kerroksessa erottui ruskeassa hiekassa useita pyöreähköjä likamaaläikkiä (-kuoppia), jotka kuitenkin osoittautuivat sekundaareiksi (löytöinä modernia lasia ja luuta) (kartta s. 28). Ruuduissa 512-514/108 oli vanha ojanpohja (k. 24, diaposit. 7496). Neljäs kerros vastasi alueen pohjatasoa, joka varmennettiin kuopin. Luetteloidut löydöt tulivat 1 - 3 kerroksesta. Merkittävimmät olivat savikiekon katkelma (jonka alapuolella fajanssia) sekä pronssinen kankiketjun nivel (ruudut 500-502/108). Keramiikka oli sekä rautakautista että historialliselta ajalta.

Luetteloidut löydöt (KM 22078:48-100, 182 a)

Pronssinen kankiketjun nivel		
Pronssivarras		
Rautanauvoja ja -niittejä (katk.) 6 kpl		
Savikiekon katk.		
Savitiilen kpl		
Saviastianpaloja (rautak.)	24 palaa	83 g
Saviastianpaloja (hist.)	7 palaa	25 g
Palanutta savea		739 g
Kuonaa		251 g
Piitä	2 palaa	9 g
Liitupiipun varsia	10 kpl	
Lasiastian pala		
Palanutta luuta		6 h
Hiiltä		35 g

Koekaivausalue B

Koekaivausalueen B (24 m²) maaperä oli erittäin vahvan pehmeän humus-, multa- ja likamaakerroksen peittämä (kaivauskerrokset 1-3, erityisesti ruudut 496/138 sekä 500/134, joissa paksu tuore humuskrs.). Maalajien vaihteluja pintakerroksissa oli vaikea erottaa. 4. kaivauskerroksessa oli maaperä alueen pohjoisosassa saven sekaista likamaata, jossa oli paikoitellen hiilenmuruja (ruud. 500/140 hiilinäyte KM 22078:182 b) (kartta s. 30). 5. kaivauskerroksessa maaperä muuttui hiekaksi. Siinä erottui osittain palaneen saven muodostama savikuoppa, mahdollinen raudanpelkistyskuoppa. (Kartat s. 30-31, k. 22-23, diaposit. 7499-7500.) Löytöjä saatiin jokaisesta kaivauskerroksesta (eniten 2-4 krs.), mm. ohut pronssisormus (:130, 4 krs.) pronssilevyjä ja rautaesineitä (läh. nauvoja). Kuonaa löytyi erityisesti savikuopan läheisyydestä. Saviastianpalat olivat sekä rautakautista että historiallisen ajan keramiikkaa. Aluetta ei kaivettu pohjaan vaan se peitettiin jatkotutkimuksia varten.

Luetteloidut löydöt (KM 22078:101-165, 182 b)

Pistekoristeinen pronssisormus		
Pronssilevyjä (heloja) 6 kpl		
Pala sulanutta pronssia		
Rautaniittejä ja -nauvoja 5 kpl		
Rautalevyjä ja raudanpaloja 3 kpl		
Saviastianpaloja (rautak.)	39 kpl	156 g
(hist.)	4 kpl	25 g
Palanutta savea ja savikuonaa		845 g
Kuonaa		1207 g
Piitä 2 palaa		3 g
Palanutta luuta		14 g
Palamatonta luuta (eläimen luuta)		77 g
Hiiltä		22 g

Savikuoppa

Ruudun 500/138 5. kaivauskerroksesta löytnyt osittain palaneen saven muodostama kuoppa, mahdollinen esihistoriallinen raudanpelkistyskuoppa, oli n. 40 - 60 cm nykyisen maanpinnan alapuolella (kartat s. 31, k. 22-23, diaposit. 7499-7500). Varsinainen kuoppa oli pyöreä ja pyöreäpohjainen, halkaisijaltaan n. 35 x 45 cm, palaneen punertavan saven ja harmaan saven muodostama ja n. 15 - 18 cm syvä. Kuopan päältä lähinnä tasaisilla reunoilla oli likamaata sekä nokimaaläikkiä sekä vähän hiilenmuruja. Itse kuopassa ei ollut hiiltä. Palanut savi oli halkeillut pieniksi paloiksi ja kuopan pohjoisreunan päällä oli palaneessa savessa ilmeisesti kahden sisäkkäisen avoimen vartaan painanteet (vartaat päistään paksummat). Kuoppaan liittyi palamattoman harmaan saven ja likamaan muodostama länsi-itä -suuntainen alue, jossa siellä täällä oli palaneen saven kohtia. Tämän osan yläpuolelta ruudun itäosasta löytyi rautakuonaa n. 900 g (3-4 krs.) (kartta s. 30). Kuopan lounaispuolelta (4. krs.) löytyi pari rautalevyä sekä niitti (:137) (kartta s. 30). Kuopasta n. 2 m luoteeseen saatiin hiilinäyte (4. kaivauskr. :182 b). Rakennetta ei hajotettu. Se peitettiin muovilla sekä hiekalla laajempia jatkotutkimuksia varten.

Koekaivausalue C

Koekaivausalueella C (n. 40 m²) maaperä oli täytemaan alla tummaa pehmeää likamaata (vanhaa peltomultaa) diaposit. 7487). Likamaakerroksen paksuus vaihteli 10 - 30 cm välillä. Alkuperäistä maanpintaa oli vaikea erottaa eksaktisti, koska alueella oli sekundaareja lika- maakuoppia ja löytöjä (mm. muovia) tuli vielä n. 30 cm syvyydestä.

Ruudussa 496/150 löytyi likamaasta kolmannesta kaivauskerroksesta pystyjä rautatankoja, jotka osoittautuivat viikatteen kahvaruodoksi ja miekan väistimeksi (kartta s. 34, k. 2-4, diaposit. 7489, 7511-12). Aluetta puhdistettaessa erottui lounais-koillisen suunnaisen ruumis- haudan ääriiviivoja (hauta I), joiden ulkopuolella maaperä muuttui valtaosaltaan koskemattomaksi hiekaksi. N. 50 cm haudan luoteispuolelta löytyi samasta tasosta moderni lasipullo ja haudan toteamisen takia

laajennetulta alueelta (ruudut 494/496/152) kiveyksestä styroxia ja muovikukkia yhdessä mm. ihmisen pääkallon kappaleiden kanssa (ilmeisesti peräisin läheiseltä hautausmaalta (k. 1-4, diaposit. 7489, 7491).

Kaivausalue C leikkasi v. 1962 kaivausaluetta (A.-L. Hirviluoto), mistä oli peräisin ruutujen 496-498/150 profiilin sekundaari likamaakuoppa, josta löytyi vanha kaivauslasta sekä lasimassahelmi (:166). Haudan I lounaisosassa ollut sekundaari pystypaalu lienee v. 1962 kaivausten merkkipaalu (kartat s. 34-36, 41, k. 13, diaposit. 7503).

Ruudun 498/152 pintakerroksen alla erottui ympäröivästä hiekasta ja hiedasta lounais-koillisuuntainen hautakuvio. (Hauta II, kartta s. 40, k. 18-19, diaposit. 7508-09).

Haudan I luoteispuolella oli lisäksi sekundaarin sekoittuneen likamaakerroksen alla erotettavissa matala likamaaläikkä, mahdollinen löydötön ruumishauta (Hauta III?, kartat s. 36, k. 13, 20, diaposit. 7503, 7509). Alue kaivettiin pohjaan lukuunottamatta haudan II aluetta ja ympäristöä, jotka peitettiin jatkotutkimuksia varten (kartta s. 32, 41).

Hauta I

Miehen ruumishauta I sijaitsi kaivausruuduissa 496-498/150-152 (kartat s. 32, 41). Ensimmäiset löydöt tulivat näkyviin n. 25 cm arvioidun alkuperäisen maanpinnan alta (täyttemaata oli koneellisesti poistettu paikalta n. metrin paksuudelta). Vasta löytöaluetta puhdistettaessa erottui lounais-koillis-suuntaisen ruumishaudan ääri- viivoja (kartta s. 34, k. 2, 4, diaposit. 7489-91). Hauta kaivettiin mahdollisimman ohuina kerroksina ja dokumentoitiin neljässä tasossa (I-IV tasot n. 5 cm) (kartat s. 34-39, diaposit. 7488). Löydöt pyrittiin ottamaan mahdollisimman suurina kokonaisuuksina talteen. Hauta I kaivettiin pohjaan.

Hautakuopan koko oli suurimmillaan I tasossa n. 275 x 85 cm. Syvemmälle kaivettaessa se pieneni ja pohjatasossa hautakuoppa oli n. 245 x 50 cm (kartta s. 37, k. 17, diaposit. 7506-07). Haudan levein kohta oli lounaisosassa (pääpuolessa). Hautakuoppa erottui erityisen selvästi ympäröivästä hiekasta II- ja varsinkin III-tasossa, jolloin likamaa oli voimakkain. III-tasossa kuopan lounaispää oli teräväkulmainen (kartta s. 35-36, k. 3, 5-8, 11, 14-15, diaposit. 7492-93, -95, 7504). Hautakuoppa oli lähinnä tasapohjainen (kartta s. 37, k. 17, diaposit. 7506-07).

Vainaja oli haudattu puuarkkuun, jonka ääri viivat näkyivät hiiltyneinä linjoina, erityisen selvästi II-tasossa kaakkoisessa pitkässä sivussa (kartta s. 35, k. 7, 9, diaposit. 7492-93). Haudan koillis-päässä oli säilynyt maatonut arkunseinämää, jota otettiin talteen (:42) kartat s. 36, 38, k. 10, 13-15, diaposit. 7501, -04). Arkku oli ollut suorakulmainen kooltaan n. 210 x 45 cm. Arkunnauloja löytyi 14 kpl (2 sijainniltaan epäselvää syvemmälle kaivetussa koillisosassa). Lisäksi yhtä rautapiikkiä lienee käytetty arkunnaulana arkun lounaispäässä (:15). Nauloissa oli säilynyt yleensä poikittaisia puunsiyitä (diaposit. 7517, :23). Neljässä arkun kulmien liitoskohtien naulassa oli kannassa poikittaisia ja kärjessä pitkittäisiä puunsiyitä (erit. :24, :27), joiden perusteella on ainakin luoteinen pitkäsivu ollut n. 2,5 cm paksua havupuista lankkua ja ulottunut päätysivujen yli (liitos naulattu pitkän sivun suunnasta).

Pohjatasossa (IV-taso) oli haudan pääpuolessa (lounaispäässä) pohjalla säilynyt poikittaista, n. 10 cm levyistä hiiltyneitä pohjalankkua (hiillinäyte :43, kartta s. 37, k. 17, diaposit. 7506-07).

Vainajan jäännöksiä oli säilynyt haudan III-tasossa, jossa voitiin hahmottaa pääkallon kohta tummanruskeana tahmeana alueena (:39, kartta s. 36, k. 14-15, diaposit. 7504). Alaraajoja oli säilynyt lähinnä pronssiesineiden läheisyydessä ruskehtavana pehmeänä massana mustassa likamaassa (:40, kartta s. 36, k. 12, 14-16, diaposit. 7504). Haudassa oli lisäksi muutamia palaneita luunmuruja tasoissa I-III (nrot :32-38, kartat s. 34-36).

Hauta I löydöt (KM 22078:1-44)

Taso I

Viikatteen terä	:1 (diaposit. 7512)
Kiekkopontinen miekka	:2 (7511)
Hopeinen hevosenkenkäsolkki, tekstiilinjäant.	:3 (7513, 7929)
Puukon tupen kenkäintä, nahkaa	:6 (7516)
Pronssihelan paloja	:4
Pala pronssispiraalia	:5
Rautapiikki (naula)	:15
Rautanaulan? katkelma	:16
Rautanauvoja 5 kpl	:17-21
Palaneita luunmuruja	:32
Maanäyte I	:44 I

Taso II

Hevosen ? hammas	:33
Palanutta luuta	:34
Miekan, tupen tai arkun jäännöksiä	:41
Maanäyte I-II	:44 II-III

Taso III

Pronssinen vyönsolkki heloineen, nahkaa, tekst.	:7 (7494, 7515)
Pronssiheloja	:8
Hihnanjakaja heloineen, nahkaa, tekstiilinj.	:9 (7514)
Pronssiheloja, nahkaa, tekstiiliä	:10 (7502, 7930)
Pala pronssispiraalia	:11
Raudanpala	:12
Pronssisia 2-heloja, nahkaa, tekst. jäänn. sekä maatonutta luuta	:13
Kimpiastian niitillinen pronssilevypaikka	:14 (7931)
Rautanauvoja 5 kpl	:22-26 (7517)
Palaneita luunpaloja	:35-37
Tummanruskeaa massaa vainajan pään kohdalta	:39
Maatonutta luuta alaraajojen kohdalta	:40 a-e
Puuarkun jäännöksiä	:42

Taso IV

Rautanauvoja 2 kpl	:27-28
Hiiltynyttä pohjalankkua	:43

Haudan koilliskulmasta löytyi lisäksi 2 rautanaulaa (:29-30), savias-
tianpala (:31) sekä palanut luunpala (:38).

Pronssiesineiden yhteydessä säilyneitä tekstiilejä on FK Leena Toman-
terä Kansallismuseon laboratoriossa alustavasti määritellyt seuraavas-
ti: Hevosenkenkäsoljen (:3) alla on 3-kerroksinen toimikkainen villa-
kangas (väriltään mahdollisesti sininen). Löytökokonaisuudessa (:10)
(kartta s. 39, k. 16, diaposit. 7502, 7930) tekstiili on pellava?
palttinaa. Hihnanjakajan helan (:9) alla oli säilynyt 4-kulmaista
koittanaa (diaposit. 7514), vyönsoljen (:7) yhteydessä kerrattua

lankaa (diaposit. 7515).

Hauta I voidaan ajoittaa lähinnä 1000-luvulle, viikinkiajan loppuun tai ristiretkiajan alkupuolelle.

Hauta II

Haudan I toteamisen vuoksi pohjoiseen laajennetulla alueella erottui 2. kaivauskerroksessa selvä likamaata sisältävä lounais-koillissuuntainen hautakuvio (n. 1 ½ m koilliseen haudasta I, ruudut 496-498/152-154, kartat s. 32, 40, 41, k. 18-19, diaposit. 7508-09). Likamaassa erottui useita nokimaaraitoja, mahdollisia puuarkun reunan jäänteitä. Haudan kohdalta löytyi sekoittuneesta pintakerroksesta rautanaula ja -niitti (naula todennäköisesti arkunnaula, KM 22078:45-46). Hautakuvio puhdistettiin dokumentointia varten (I taso), jonka jälkeen se peitettiin muovilla ja hiekalla jatkotutkimuksia varten. Tasosta I löytyi palanut luunsiru (:47). Hautakuvion koko oli n. 230 x 70 cm, arkun leveys mahdollisesti n. 50 cm.

Mahdollinen hauta III

N. 1 m haudan I luoteispuolella erottui täysin sekoittuneen likamaakerroksen alla niin ikään lounais-koillissuuntainen likamaaläikkä, mahdollinen löydötön lapsen ruumishauta (kartat s. 32, 36, 41, k. 20, diaposit. 7503). Likamaaläikän koko oli n. 80 x 50 cm ja todettu syvyys ainoastaan vajaa 10 cm.

Alueen C hautojen ulkopuoliset luetteloidut löydöt KM 22078:166-170.

Kaivausalue D

Kaivausalueella D (n. 18 m²) (kartta s. 32, k. 1, diaposit. 7505, ruudut 488-490/162-168) aivan pikkupappilaan vievän tien itäpuolella oli maaperä alueen C tapaan poistetun täytemaan alla tummaa sekoit-

tunutta likamaata, jossa oli runsaasti sekundaareja löytöjä, mm. teräsvaijeria ja muovia. Likamaakerroksen (kesim. n. 15 cm) alla tuli vastaan ruskea hiekka.

Mahdollinen hauta IV

Ruudun 488/168 itäreunassa erottui kolmannessa kaivauskerroksessa (runs. 25 cm syvyydessä) lounais-koillis-suuntaista likamaaläikkää, minkä vuoksi jouduttiin avaamaan ruutua 490/168. Aluetta puhdistettaessa paljastui n. 260 x 80 cm kokoinen, lounaispäästään epämääräinen pehmeä likamaa-alue (kartat s. 32, 41, k. 21, diaposit. 7510). Mahdollista ruumishautaa ei kaivettu syvälle, vaan laajuuden selvittämisen jälkeen se peitettiin haudan II tapaan. Likamaaläikän kohta oli puhdistettuun tasoon asti löydötön. Alueelta D ei tullut lueteloitavia löytöjä.

Koekuopat 1-20 (kokonaispinta-ala 121 m²)

Suunnitellun hautausmaan muurilinjan kohdalle koneellisesti tasoitain suoritettussa kaivauksessa voitiin todeta seuraavaa: Kuopissa ja ojassa 1-6 oli vaihteleva kerros (30 - 80 cm) selvää rakennusjättemaata, jonka alla oli alkuperäinen peltomulta ja savi. Kuoppien kokonaissyvyys oli 90 - 130 cm. Rakennuksen kohdalle tehdyssä ojojassa 7 varsinaista jättemaata oli 50 - 60 cm, paikoitellen 80 cm. Tämän alla oli hyvin tumma kulttuurikerros, jossa oli tiilimurskaa, muovia ja rautaromua. Kiinteää ruskeaa pohjasavikerrosta kaivettiin syvimmillään n. 170 cm syvyyteen. Kuopissa 8-11 pintamaata (lähinnä humusta) oli n. 30 cm, jonka alla oli harmahtava savikerros. Kokonaiskaivaussyvyys oli keskimäärin 120 cm. Kuopissa ei ollut lueteloitavia löytöjä eikä merkkejä kiinteistä muinaisjäännöksistä.

Kuopissa 12-17 pintakerroksen (savensekaisen peltomultakerroksen) paksuus oli keskimäärin 40 cm (kuopassa 12 oli kuitenkin lähes metri rakennusjätettä), jossa oli jonkin verran resenttejä löytöjä (mm. fajanssikkappaleita). Tämän alta tulleesta savesta löytyi muutamia

historiallisen ajan löytöjä, muttei viitteitä kiinteistä muinaisjään-
nöksistä. Kuopat 12-16 yhdistettiin metrin ojalla. Kuoppien pohja
oli 50 - 130 cm syvyydessä.

Luetteloidut löydöt (KM 22078:171-181)

Saviastianpaloja (hist., lasitettuja)	6 kpl	54 g
Palanutta savea	5 palaa	39 g
Kuonaa	2 palaa	192 g
Palanutta luuta		3 g

Muurilinjan ja täytemaakasan välistä niittyaluetta tarkastettiin
lisäksi kolmella koekuopalla (18-20, koordinoitun linjan 496 jat-
keella) (kartta s. 25). Paikalla oli n. 40 - 50 cm humus- ja multa-
kerros, jonka alla kuopassa 20 oli jonkin verran nokimaata. Kiinteä
harmaa pohjasavi alkoi n. 50 - 60 cm syvyydellä. Kuopat olivat
löydöttömät.

Yhteenveto

Kaarinan Kirkkomäellä v. 1983 tutkittu kokonaiskaivausala oli n. 279 m². Alueella keskityttiin kahteen erilliseen kohteeseen: suunnitellulle hautausmaan muurilinjalle sekä mäen itäpuoliselle uurnahautausalueelle. Muurilinjalle tehtiin koneellisesti koekuoppia, joiden yhteinen pinta-ala oli 121 m². Koekuopat eivät antaneet aihetta jatkotutkimuksiin. Varsinainen kaivausapulaisten suorittama kaivaustyö keskittyi suunnitellulle uurnahautausmaalle Kuikkulan talon puutarhaan (Alue A 76 m²) sekä tuloksiltaan tärkeimmille alueille puutarha-aidan pohjoispuolelle (Alue B 24 m²) ja pikkupappilaan vievän tien itäpuoliselle täytemaa-alueelle (Alue C 40 m² ja D 18 m²).

Koekaivausalueelta A löytyi jonkin verran esihistoriallisia ja historiallisen ajan löytöjä lähes koko kaivausalueelta kolmesta ylimmästä, valtaosaltaan sekoittuneesta kaivauskerroksesta. Neljännessä kaivauskerroksessa oli pyöreähkö, nokimaata ja hiiltä sisältävä kiveys sekä useita sekundaareja likamaakuoppia. Alue kaivettiin pohjaan. Alueella A ei kaivauksen perusteella katsottu olevan aihetta jatkotutkimuksiin.

Koekaivausalue B oli paksun humus- ja mullansekaisen likamaakerroksen peitossa (1-3 kaivauskerros). Viidennessä kerroksessa, jossa maaperä muuttui hiekaksi, oli palaneen saven muodostama kuoppa, mahdollinen esihistoriallinen raudanpelkistyskuoppa, jonka läheisyydestä löytyi n. 1 kg rautakuonaa. Muu löytömateriaali oli sekä rautakautista että historialliselta ajalta. Löytöjä tuli kaikista kaivauskerroksista (eniten 2-4 kerroksista). Aluetta B ei kaivettu pohjaan, vaan se peitettiin tarvittavia laajempia jatkotutkimuksia varten.

Koekaivausalueita C ja D peittänyt täytemaakerros poistettiin koneellisesti. Täytemaakerroksen alla ollut likamaakerros (peltomultakerros) oli hyvin sekoittunutta ja alueella oli sekundaareja likamaakuoppia ja löytöjä. Alueilla, jotka sijoittuivat v. 1951 ja 1962 löytyneiden hautojen välittömään läheisyyteen, todettiin kaksi var-

maa ja kaksi mahdollista lounais-koillis -suuntaista ruumishautaa, joista hauta I tutkittiin kokonaisuudessaan. Miehen asehauta on Kirkkomäen aiemmin tunnettujen hautojen tapaan ajoitettavissa 1000-luvulle. Todettu hauta II sekä mahdollinen hauta IV peitettiin vastaisia tutkimuksia varten hautakuvion selvittämisen jälkeen. Mahdollinen löydötön lapsenhauta III kaivettiin pohjaan. Kaikki mainitut lounais-koillis -suuntaiset ruumishaudat sijoittuvat runsaan 20 m matkalle Kirkkomäen koillisrinteen vanhalle peltoalueelle (kartta s. 41).

Koska v. 1983 koekaivauksella voitiin Kaarinan hautausmaan rakennussuunnitelma-alueella (urnahauta-alueella) todeta olevan useita kiinteitä muinaisjäännöksiä, joita kaikkia ei lisäksi koekaivauksen luonteen vuoksi voitu tutkia, olisi paikalla pikimmin suoritettava laajempi jatkotutkimus. Alueen B savikuopan ympäristön tutkiminen siihen liittyvien mahdollisten muiden rakenteiden selvittämiseksi on välttämätöntä. Paikka on tiheää pensaikkaa. Nykyisen tutkimustilanteen perusteella on ilmeistä, että täytemaa-alueella on useita tutkimattomia ruumishautoja, joten täytemaa tulisi poistaa mahdollisimman laajalta alueelta ennen kaivauksen aloittamista. M. Bergströmin v. 1973 ainoastaan pintakerroksen osalta puhdistama koeoja 48, jonka eteläpäässä oli nokimaata, sijoittuu niin ikään nykyisten täytemaakasojen alle. Mikäli urnahautausmaan laajentaminen mäen länsipuoliselle nurmikentälle aiotaan rakennussuunnitelman mukaisesti toteuttaa, tulisi myös tälle alueelle tehdä koekuoppia.

Pappilan pihapiiri ja sitä ympäröivä Kirkkomäki on kokonaan rauhoitettua esihistoriallisen ja historiallisen ajan muinaismuisto-alueita. V. 1983 yleiskarttaan on lisäksi merkitty ne rauhoitetut alueet, jotka vasta jatkotutkimusten jälkeen voidaan mahdollisesti vapauttaa rakennuttajan käyttöön.

Luettelo kartoista

- s. 24 Kopio peruskartasta 1043 12 LITTOINEN, pain. Hki 1981
- s. 25 Yleiskartta 1:500 A 2
- s. 26 Pintavaaituskartta 1:200 A 3
- s. 27 Pohjavaaituskartta 1:200 A 3
- s. 28 Koekaivausalue A, tasokartta 1:50 A 2
- s. 29 Koekaivausalue A, kartta kiveyksestä 1:10 A 3
- s. 30 Koekaivausalue B, tasokartta 1:50 A 3
- s. 31 Koekaivausalue B, kartta savikuopasta 1:10 A 3
- s. 32 Koekaivausalue C, tasokartta 1:50 A 2
- s. 33 Koekaivausalue C, profiilikartta a-b 1:50 A 3
- s. 34-37 Koekaivausalue C, kartat haudasta I (III), tasot I-IV 1:10 A 2,
A 3
- s. 38 Koekaivausalue C, kartta haudan I leikkauksesta 1:10 A 3
- s. 39 Koekaivausalue C, yksityiskohtakartta haudan I löytökeskit-
tymästä KM 22078:10 1:1 A 4
- s. 40 Koekaivausalue C, kartta haudasta II taso I 1:10 A 3
- s. 41 Koekaivausalueet B-D, kartta kiinteistä muinaisjäännöksistä
ja tutkimusasteesta 1:100 A 3

Luettelo negatiiveista

- 58264-265 Yleiskuvia kaivausalueelta A (Kuikkulan talon puutarha) paalutuksen jälkeen, kuvattu kaakosta.
- 58266 Kaivausalueen A peruslinja 500 kuvattu etelä-kaakosta (Kuikkulan talon nurkalta) 3. kaiv. krs.
- 58267 Kaivausaluetta B paalutuksen jälkeen (peruslinja 500) pohjoisluoteesta (kohti Kuikkulan taloa ja puutarha-aitaa).
- 58268 Kaivausalue A. Kiveys ruudun 506/100 4:ssä kaivauskerroksessa, kuvattu pohjoisluoteesta.
- 58269 Työkuva kaivausalueelta C täytämään koneellisen poistamisen jälkeen, kaivetaan tulevan haudan I kohtaa, kuv. luoteesta (ruudut 496-498/150).
- 58270 Työkuva, kaivausalue C, hautaa I kaivetaan ja dokumentoidaan. Haudan I. kaivaustasokuv. lounaasta (ruutu 496/150), n. 20 cm täytämään poistamisen jälkeen.
- 58271 (k. 3) Kaivausalue C, haudan I taso I, näkyvissä miekka jne. sekä haudan kuviota. Lasipullo taustalla samasta tasosta kuvattu etelälounaasta.
- 58272 (k. 4) Haudan I lounaispäättä tasossa I, näkyvissä miekka ja siitä oikealla (koilliseen) hevosenkenkäsolkki, taustalla lasipullo sekä kiveystä, josta mm. muovia, kuv. kaakosta.
- 58273 (k. 2) Kaivausaluetta C, edessä hauta I taso I, takana pappilan sauna ja tie, kuv. itäkoillisesta.
- 58274 (k. 5) Haudan I tasoa I koillisesta.
- 58275 Haudan I tasoa II, miekka haudan luoteisreunan suuntainen, kuvattu itäkoillisesta.
- 58276 (k. 8) Haudan I taso II, kuvattu itäkoillisesta.
- 58277 (k. 9) Haudan I taso II, haudan ääriviivat selvästi näkyvissä (arkun kaakkoinen pitkäsiivu), kuv. itäkoillisesta.
- 58278 Haudan I taso II, kuv. etelälounaasta.
- 58279 (k. 7) Haudan I taso II, lounaasta.
- 58280 (k. 6) Yleiskuva kaivausalueesta C, haudan I taso II, taustalla tielinjaa ja pappilan sauna, kuv. koillisesta.
- 58281 (k. 11) Haudan I taso III, miekka vielä paikoillaan haudan luoteisreunassa, resentti paalu haudan eteläosassa, kuv. lounaasta.
- 58282 (k. 10) Haudan I taso III, miekka paikallaan, arkun jäännöistä paalun vieressä, kuv. itäkoillisesta.
- 58283 (k. 12) Haudan I tasoa III, haudan keskivaiheilla näkyvissä pronssiheloja, kuv. idästä.

- 58284 Haudan I tasoa III, miekka vielä paikallaan, sen alla pronssinen vyönsolki, kuv. idästä.
- 58285 (k. 25) Kaivausalue A, koeoja 502-514/108, 4. kaivauskerros. Etualalla ruudut 510-514/108, jossa resenttejä likamaaläikkiä, kuv. itäkoillisesta.
- 58286 (k. 24) Kaivausalue A, kiveys ruuduissa 506/106-108, 4. kaivauskerros, kuv. pohjoisluoteesta.
- 58287 Kaivausalue A, 4. kaivauskerros peruslinjalla 500, likamaaläikät resenttejä, kuv. eteläkaakosta.
- 58288 (k. 22) Kaivausalue B, palaneen saven muodostama kuoppa ruuduissa 498-500/138, kuopan reunan koilliskulmassa näkyvissä vartaan painanteita, 5. kaivauskrs., kuvattu lounaasta.
- 58289 (k. 23) Kaivausalue B. kuten edelle, kuvattu kaakosta.
- 58290 Kaivausalue B, kuten edellä, kuv. lounaasta.
- 58291 Kaivausalue B, kuten edellä, kuv. länsilounaasta.
- 58292 (k. 13) Kaivausalue C, yleiskuva haudasta I, taso III (miekka poistettu), haudan takana (luoteispuolella) suorakaitteen muotoinen likamaa-alue sekä mahdollinen hauta III, taustalla pappilan saunarakennus, kuv. itäkoillisesta.
- 58293 (k. 14) Haudan I taso III miekan poistamisen jälkeen, ruumiin hahmo erottuu heikosti, kuv. koillisesta.
- 58294 Haudan I taso III, kuten edellä, kuv. pohjoiskoillisesta.
- 58295 (k. 16) Haudan I tason III keskiosan yksityiskohta, miekan alta paljastuneet vyönsolki ja naula, hihnanhelat, tekstiiliä sekä hihnanjakaja. Jalkojen luita erottuu maatuneina juovina. Kuv. kaakosta.
- 58296 (k. 15) Haudan I tason III alapuolelta, hautakuopan lounaispään muoto arkun ulkopuolella selvä, kuv. lounaasta.
- 58297 (k. 20) Kaivausalue C, mahdollinen löydötön hauta III, I vars. todettu taso, sen koillispuolella näkyvästä likamaa-alueesta resenttiä tavaraa, oik. ylänurkassa hauta I taso III, kuv. lounaasta.
- 58298 Hauta I tason III löytöjä, kuv. kaakosta.
- 58299 Hauta I taso III (sekä mahdollinen hauta III), kuv. koillisesta.
- 58300 Hauta I taso III, kuv. koill.
- 58301 Kaiv. al. D, mahdollinen hauta IV tien vier. kuv. länsilounaasta.
- 58302-307 (k. 1) Panoraamakuva kaivausalueille A-D, A ja B puiden takana oikealla, C ja D täytemaakasojen ja tien välissä, oikeassa kulmassa Kuikkulan talo, täytemaakasojen takana Kuikkulankatu sekä ylioppilaskylän

- 58302-307 (k. 1) rakennuksia, kuvattu pappilan saunarakennuksen koillisnurkalta kohti pohjoiskoillista - kaakkoa.
- 58308 (k. 17) Hauta I taso IV - pohjataso, hautakuoppa kaivettu pohjaan, kuv. lounaasta.
- 58309 Hauta I, kut. edellä, kuv. koillisesta.
- 58310 Alue C, likamaakuoppa ruutujen 496-498/150 eteläkaakkoisessa profiilissa, kuv. pohjoisesta.
- 58311 (k. 18) Alue C, haudan II taso I, kuv. lounaasta.
- 58312 Hauta II, taso I, vasemmassa yläkulmassa hauta I pohjatasossa, kuv. koillisesta.
- 58313 (k. 19) Hauta II, taso I, lounaispuolella haudat I sekä III pohjatasossa, kuv. koillisesta.
- 58314 (k. 21) Alue D, mahdollinen hauta IV paljastettu, kuv. länsilounaasta.

Luettelo diapositiiveista

- 7486 Yleiskuva koekaivausalueesta A, peruslinja 500 paalutettu, kuv. kaakosta.
- 7487 Työkuva koekaivausalueelta C täytemaan koneellisen poistamisen jälkeen, hauta I:n kohtaa kaivetaan, kuv. luoteesta.
- 7488 Työkuva, hautaa I kaivetaan I tasossa, kuv. lounaasta.
- 7489 Hauta I taso I, kuv. etelälounaasta.
- 7490 Yksityiskohta haudan I lounaispäästä, I taso, kuv. kaakosta.
- 7491 Yleiskuva alueelle C, hauta I tasossa I, taustalla pappilan sauna ja tie pikku-pappilaan reunan päällä, kuv. idästä.
- 7492 Haudan I taso II, kuv. lounaasta.
- 7493 Haudan I lounaispää (pääpuoli), taso II, kuv. eteläkaakosta.
- 7494 Yksityiskohtakuva haudan I tasosta III, miekansäilän päätä, sen alla hihnansolki ja naula, kuv. kaakosta.
- 7495 Haudan I taso III, kuv. lounaasta.
- 7496 Alue A, koeoja 500-514/108, kuv. itäkoillisesta. 4. kaiv. krs. ojanpohjaa sekä resentejä likamaaläikkiä.
- 7497 Alue A, kiveys ruudussa 506/106-108, 4. kaivauskerros, kuv. pohjoisluoteesta.
- 7498 Koekaivausalue B Kuikkulan aidan pohjoispuolella, kuv. pohjoisluoteesta.
- 7499 Alue B, palaneen saven muodostama kuoppa ruuduissa 498-500/138, 5. kaivauskrs. kuv. lännestä.
- 7500 Alue B, palaneen saven muodostama kuoppa ruuduissa 498-500/138, 5. kaivauskerros, kuv. etelälounaasta.
- 7501 Hauta I, taso III miekan poistamisen jälkeen, maatuneita alaraajoja näkyvissä, niiden kohdalla heloja, kiven vieressä haudan koillispäässä puuarkun seinämää, kuv. kaakosta.
- 7502 Hauta I, taso III, yksityiskohtakuva, jossa heloja, nahkaa ja tekstiiliä, haudan loun.osa, kuv. kaakosta.
- 7503 Alue C, yleiskuva haudasta I sekä mahd. haudasta III, kuv. laajakulmalla koillisesta.
- 7504 Hauta I tasoa III, ruumiin jäännöksiä näkyvissä, resentin paalun vieressä haudan lounaispäässä pään kohtaa, koillispäässä etualalla jalkojen kohtaa, jossa heloja, kuv. koillisesta.
- 7505 Yleiskuva koekaivausalueelle C ja D, edessä tie pikku-pappilaan täytemaan takana Kuikkulankatu sekä ylioppilaskylää, kuvattu pappilan saunan koillisnurkalta koilliseen.
- 7506 Hauta I taso IV - pohjataso, kuv. koillisesta.
- 7507 Hauta I taso IV, kuv. lounaasta.

- 7508 Hauta II, I taso (pinta puhdistettu näkyviin), kuv. pohjoisesta.
- 7509 Alue C, yleiskuva, jossa näkyy etualalla hauta II, taustalla hauta I pohjatasossa sekä mahdollinen hauta III, kuv. koillisesta.
- 7510 Koekaivausalue D, mahdollinen hauta IV puhdistettu näkyviin, kuv. lounaasta.
- 7511 KM 22078:2 Kiekkopontisen miekan kahvapuoli haudasta I.
- 7512 KM 22078:1 Viikatteen terä haudasta I.
- 7513 Hopeinen hevosenkenkäsolkki haudasta I KM 22078:3.
- 7514 Hinnanjakaja heloineen haudasta I KM 22078:9.
- 7515 Pronssinen vyönsolkki haudasta I KM 22078:7.
- 7516 Puukontupen kenkäin haudasta I KM 22078:6.
- 7517 Arkunnaula haudasta I KM 22078:23.
- 7929 Hopeinen hevosenkenkäsolkki tekstiilinjäänteineen haudasta I KM 22078:3.
- 7930 KM 22078:10 Löytökokonaisuus, jossa pronssiheloja, tekstiiliä ja nahkaa, haudasta I.
- 7931 KM 22078:14 Niitillinen kimpiastian pronssipaikka haudasta I.

TURKU KAARINA KIRKKOMÄKI

KOPIO FERLISKARTASTA
1043 12 LITTOINEN
PAIN. HIKI 1981

✗ KAIVUUSALUE
KOORDIN. X = 6706 56
 Y = 1571 40
 Z = 11-21

TURKU KAARINA KIRKKOMÄKI

K. KATISKOSKI 1983

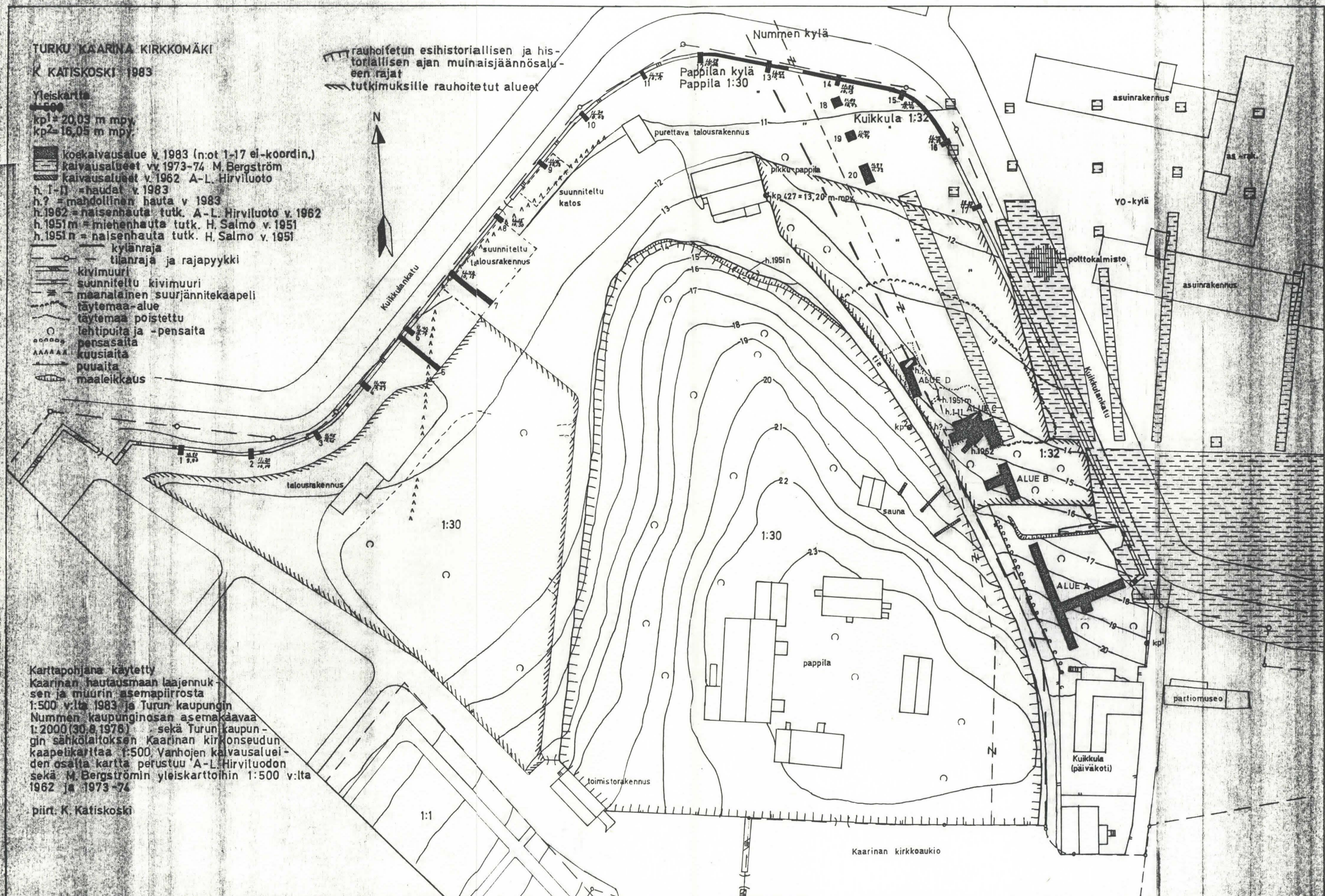
Yleiskartta

kp1 = 20,03 m mpy.
kp2 = 16,05 m mpy.

- koekalvausalue v. 1983 (n:ot 1-17 ei-koordin.)
- ▨ kalvausalueet v. 1973-74 M. Bergström
- ▤ kalvausalueet v. 1962 A-L. Hirviluoto
- h. I-II = haudat v. 1983
- h. ? = mahdollinen hauta v. 1983
- h. 1962 = naisenhauta tutk. A-L. Hirviluoto v. 1962
- h. 1951 m = miehenhauda tutk. H. Salmo v. 1951
- h. 1951 n = naisenhauta tutk. H. Salmo v. 1951

- kylänraja
- tilanraja ja rajapyykki
- kivimuri
- suunniteltu kivimuri
- maanalainen suurjännitekaapeli
- täytemaa-alue
- täytemaa poistettu
- lehtipuita ja -pensaita
- o o o o o o pensaita
- AAAAAA kuusaita
- puuaita
- maaleikkaus

rauhoitettujen esihistoriallisen ja historiallisen ajan muinaisjäännösalueen rajat
 tutkimuksille rauhoitettut alueet

Karttapohjana käytetty Kaarinan hautausmaan laajennuksen ja muurin asemapiirrosta 1:500 v:lta 1983 ja Turun kaupungin Nummen kaupunginosan asemakaavaa 1:2000 (30.8.1978) sekä Turun kaupungin sähkölaitoksen Kaarinan kirkonseudun kaapelikatua 1:500. Vanhojen kalvausalueiden osalta kartta perustuu A-L. Hirviluodon sekä M. Bergströmin yleiskarttoihin 1:500 v:lta 1962 ja 1973-74.

piirt. K. Katiskoski

TURKU

KAARINA KIRKKOMÄKI

K. KATISKOSKI 1983

Pintavaaituskartta

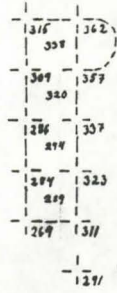
kp¹ = 063 = 20,03 m mpy

kp² = 196 = 16,05 m mpy

mittakaava 1:200

0 10 m

piirt. M. Vuorenpää

alue D

kp²

alue C

alue B

kp²

alueilla C ja D
luvut täytetään
poistamisen jälkeen

kp¹

alue A

488 490 492 494 496 498 500 502 504 506 508 510 512 514 516

168
166
164
162
160
158
156
154
152
150
148
146
144
142
140
138
136
134
132
130
128
126
124
122
120
118
116
114
112
110
108
106
104
102
100

TURKU

KAARINA KIRKKOMÄKI

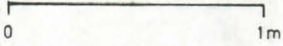
K. KATISKOSKI 1983

Pohjavaaituskartta

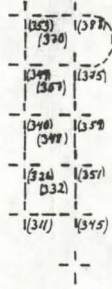
kp¹ = 063 = 20,03m mpy

kp² = 196 = 16,05m mpy

mittakaava ~~1:200~~

piirt. M. Vuorenpää

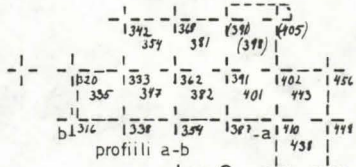

alue D

kp²

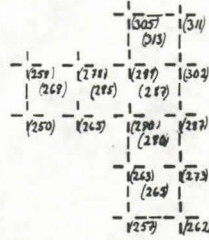
- 168
- 166
- 164
- 162
- 160
- 158
- 156
- 154
- 152
- 150
- 148
- 146
- 144
- 142
- 140
- 138
- 136
- 134
- 132
- 130
- 128
- 126
- 124
- 122
- 120
- 118
- 116
- 114
- 112
- 110
- 108
- 106
- 104
- 102
- 100

alue C

alueilla B-D ()-luvut osoittavat alinta kaivettua tasoa (ei pohjataso)

kp²

alue B

kp¹

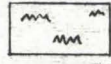

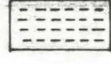

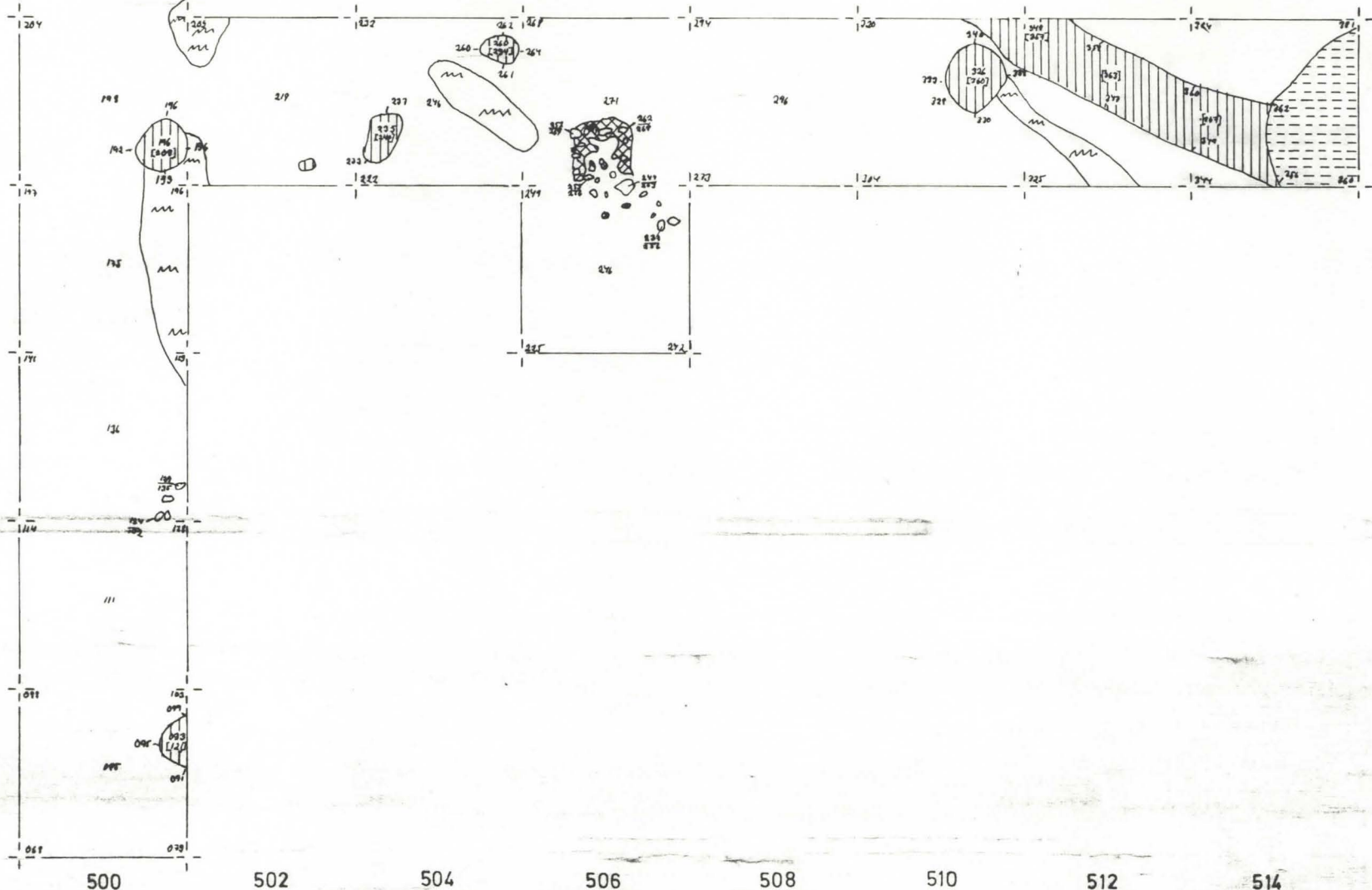
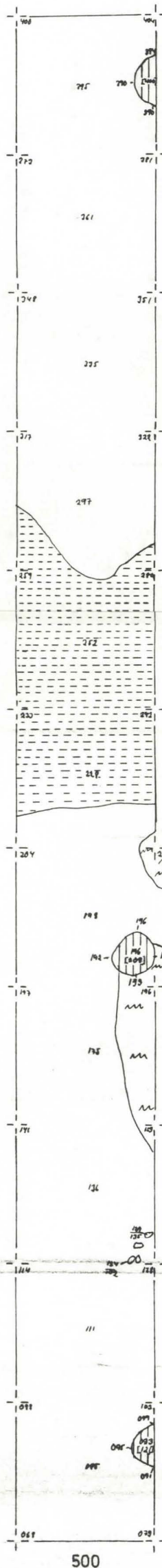
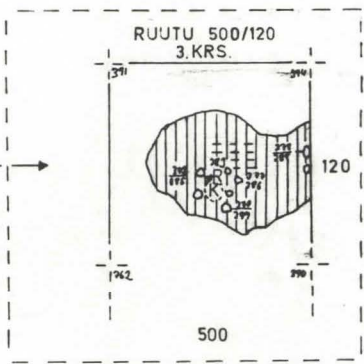
alue A

TURKU
KAARINA KIRKKOMÄKI
K. KATISKOSKI 1983

ALUE A
tasokartta
4. krs. (3. krs. ruutu 500/120)
kp1 = 063 = 20,03 m mpy.
mittakaava 1:50

0 2m
piirt. M. Vuorenpää
K. Katiskoski

- ruskea hiekka
- noensekainen likamaa
- ruostehiekka
- hiiltä
- harmaa savi
- keramiikkakeskittymä
- likamaa
- kuonaa

TURKU

KAARINA KIRKKOMÄKI

K. KATISKOSKI 1983

Alue A, kiveys, 4. krs.

ruudut 506/106,108

kp¹ = 063 = 20,03 m mpy.

mittakaava 1:10

noensekainen likamaa

ruskea hiekka

kivi

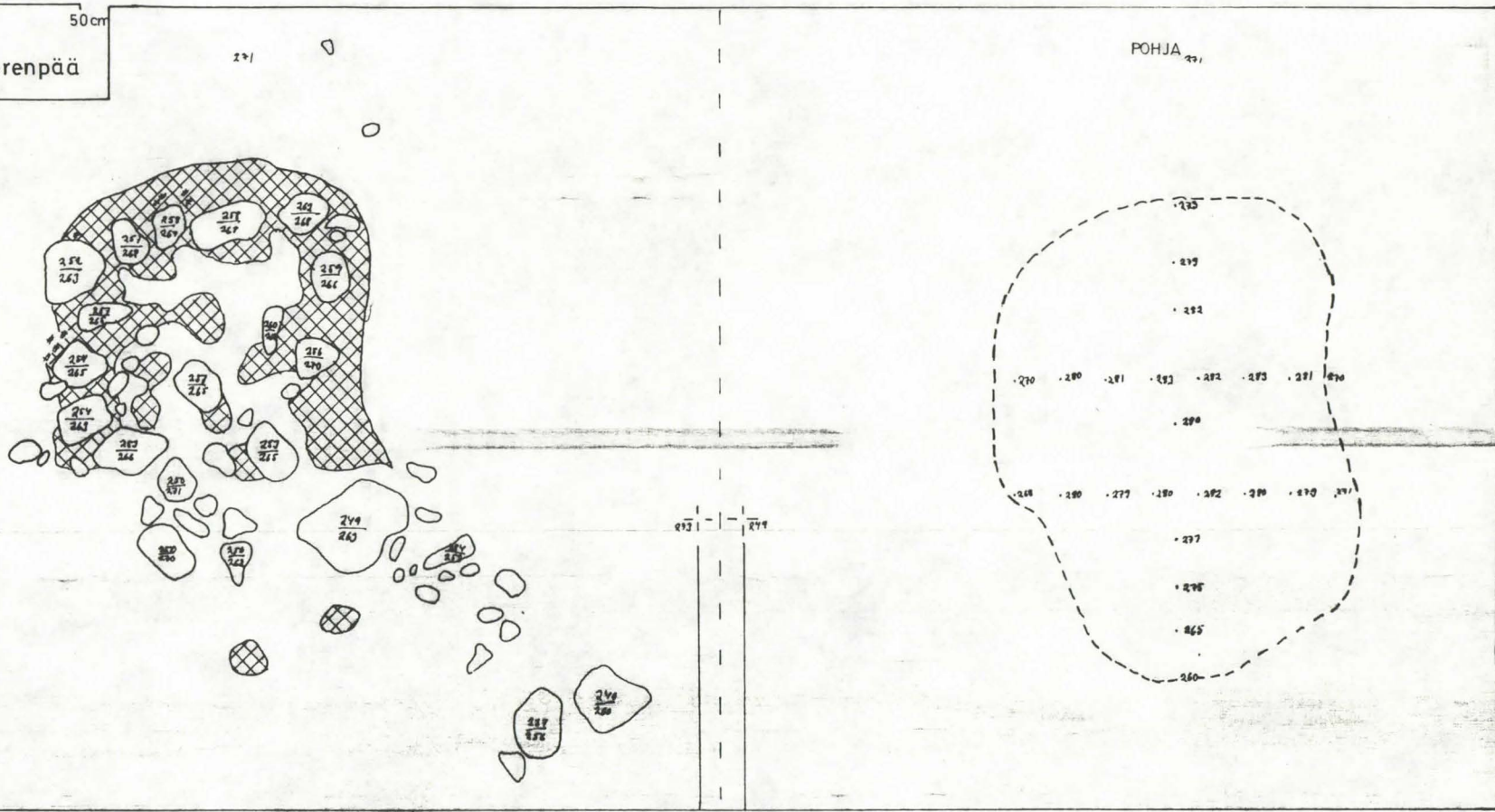

hiiltä

0 50 cm

piirt. M. Vuorenpää

108

106

506

506

TURKU
KAARINA KIRKKOMÄKI
K. KATISKOSKI 1983

ALUE B
tasokartta
4-5 krs.
kp2=196 = 16,05 m mpy.
mittakaava 1:50

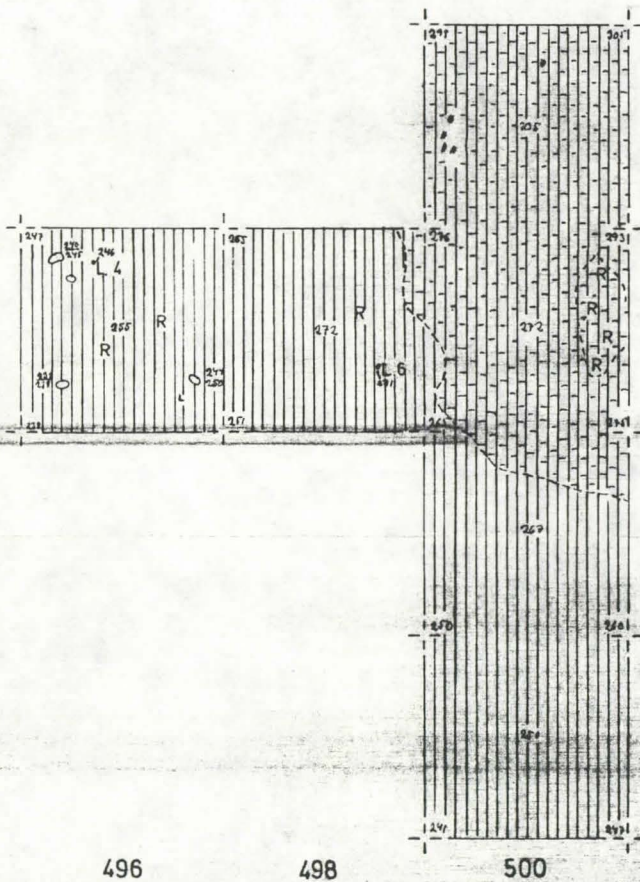
0 2 m
piirt. K. Katiskoski

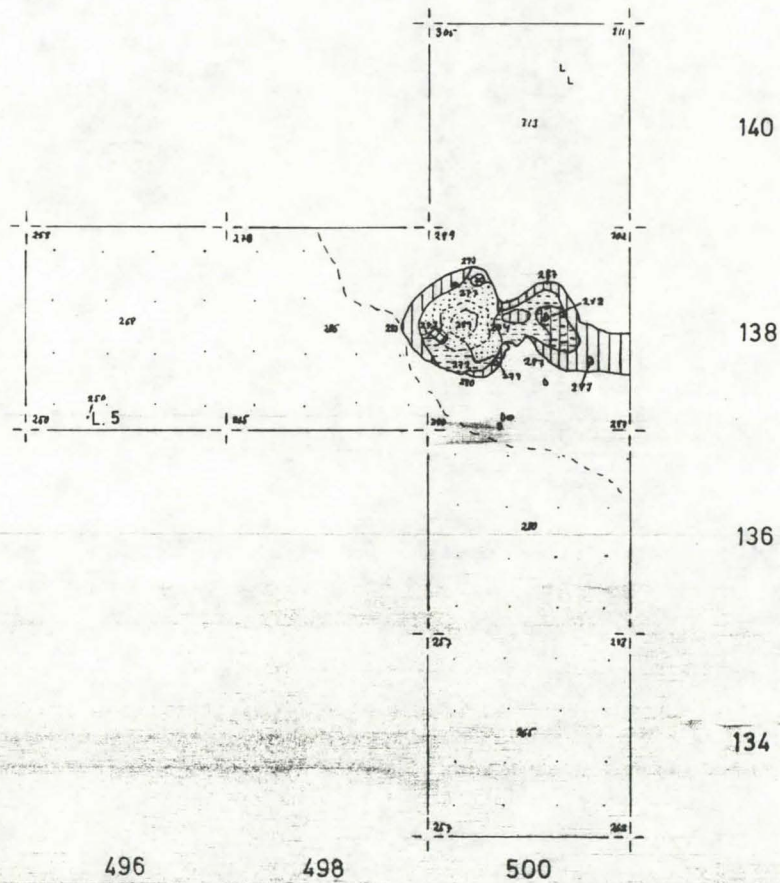
L.4 = pronssisomus = KM 22078:130
L.5 = pronssilevy = KM 22078:134
L.6 = rautalevyjä = KM 22078:137

4. KRS.

5. KRS.

TURKU

KAARINA KIRKKOMÄKI

K. KATISKOSKI 1983

Alue B, Savikuoppa, ruudut 498-500/138, 5.krs.

$kp^2 = 196 = 16,05 \text{ m mpy}$

mittakaava 1:10

0 50 cm

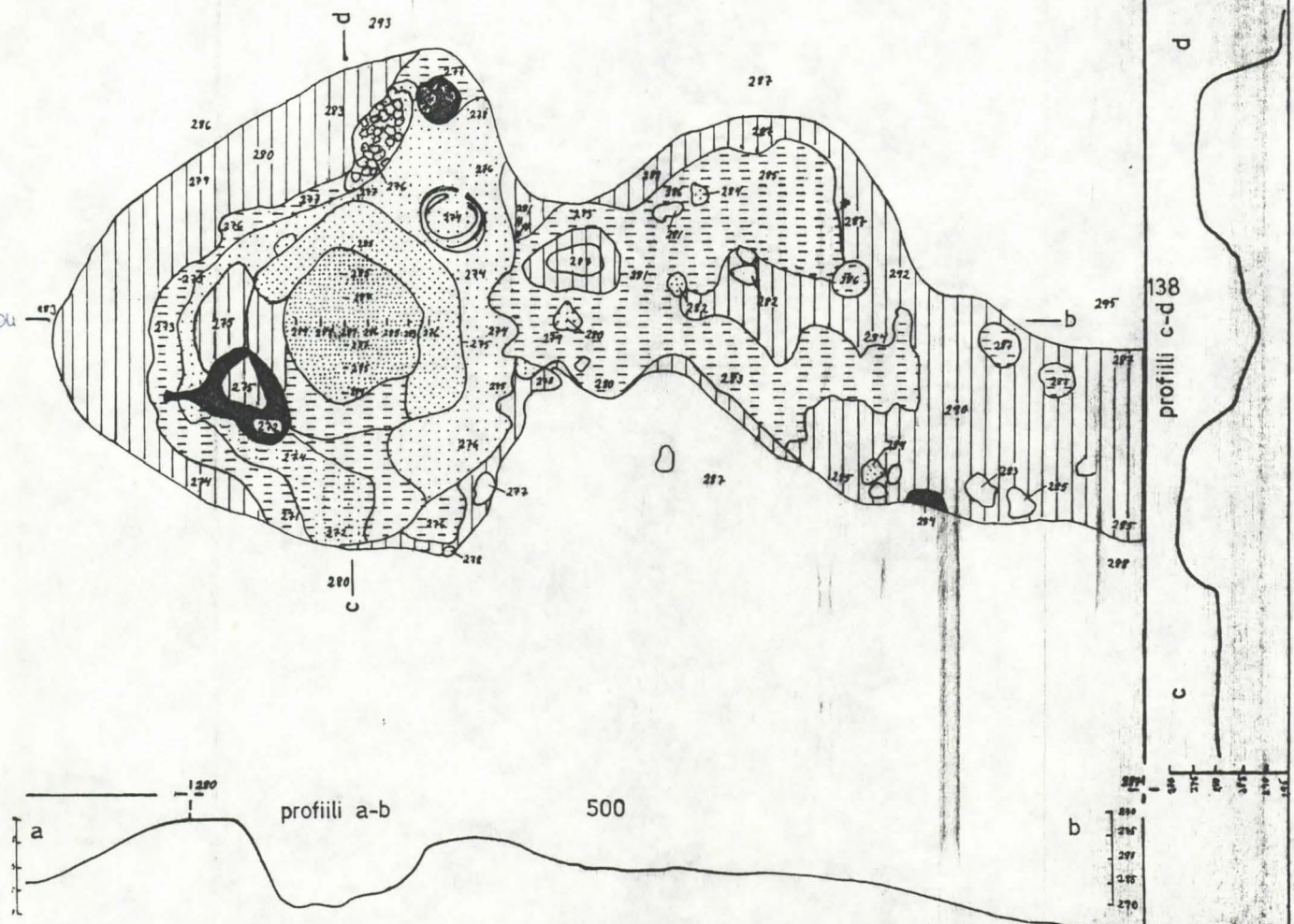
piirt. M. Vuorenpää

- kellertävä hiekka
- tummanharmaa likamaa
- harmaa savi
- punertava palanut savi
- nokimaa
- kivi
- hiili

127

138

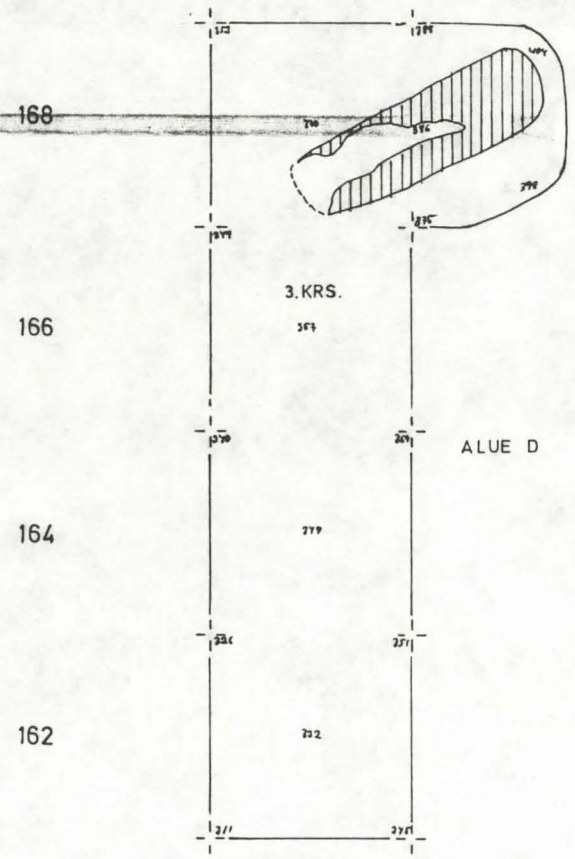

TURKU
 KAARINA KIRKKOMÄKI
 K. KATISKOSKI — 1983

ALUE C JA D
 tasokartta
 kp 2 = 196 = 16,05 m mpy.
 mittakaava 1:50

0 2 m
 piirt. K. Katiskoski

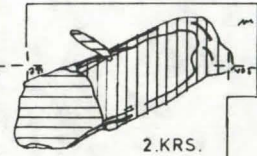
- ruskea hiekka
- ruostehiekka
- kellertävä hieta
- musta likamaa
- tummanharmaa likamaa
- nokimaa

154

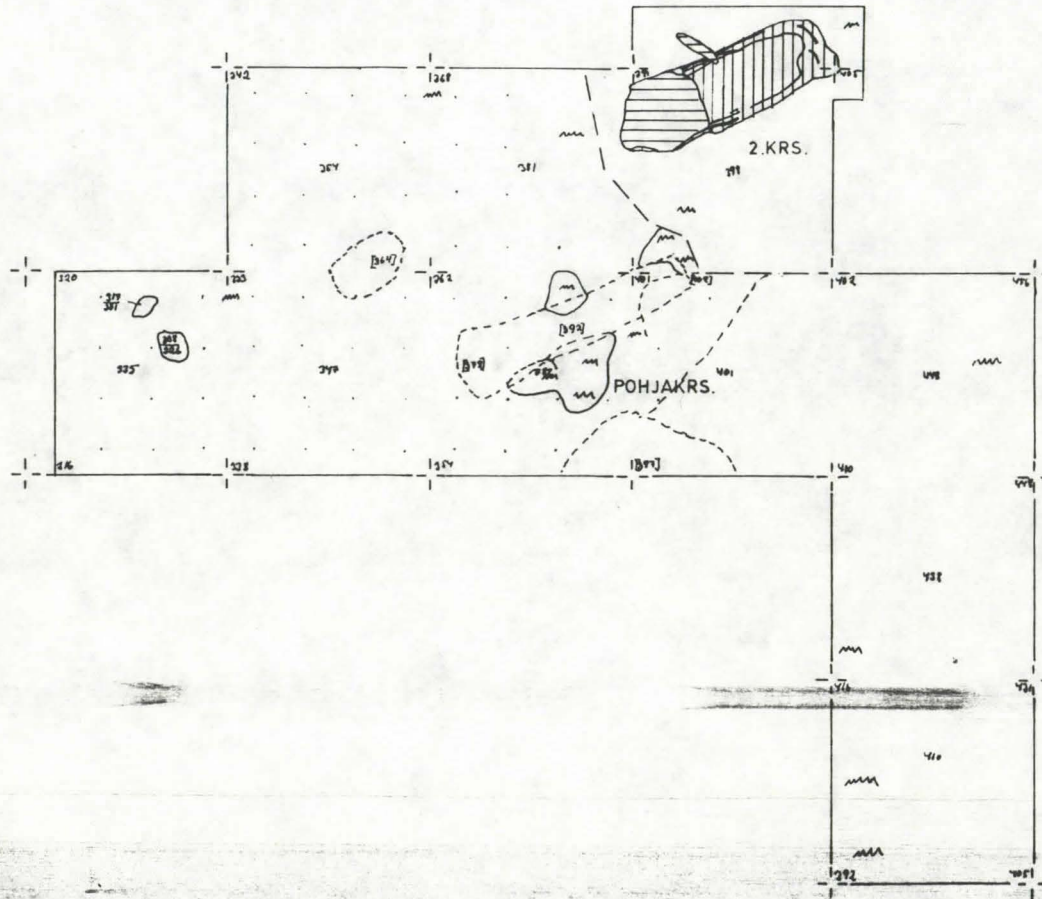
ALUE C

152

2. KRS.

150

148

146

488

490

492

494

496

498

500

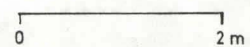
TURKU

KAARINA KIRKKOMÄKI

K. KATISKOSKI 1983

Profiili a - b Alue C
ruutujen 492 - 498 / 150

eteläreunasta

 $kp^2 = 196 = 16,05m \text{ mpy}$
mittakaava ~~1:50~~

piirt. M. Vuorenpää

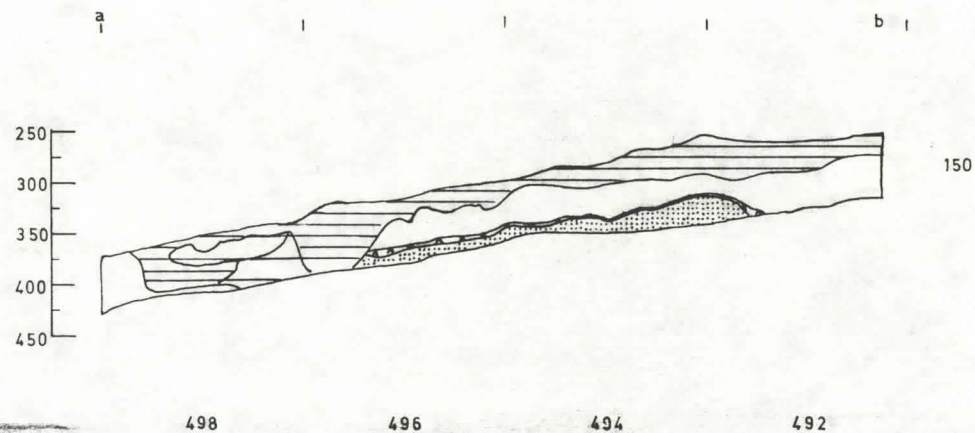
musta likamaa

sekoittunut alue

ruostehiekka

ruskea hiekka

kellertävä hieta

TURKU

KAARINA KIRKKOMÄKI

K. KATISKOSKI 1983

Hauta I, Alue C

taso I

ruudut 496, 498 / 150, 152

kp² = 196 = 16,05m mpy

mittakaava 1:10

0 50 cm

piirt. M. Vuorenpää

 musta likamaa

 tummanharmaa likamaa

 harmaa savi

 ruskea hiekka

 kivi * luu

hiili

L.I = viikate = KM 22070:1 N.I = maanäyte I:44

L.II = miekka = :2

L.III = hevosenkänkäsoika = :3

L.IV = piikki = :15

L.V = nauta = :17

L.VI = nauta = :18

L.VII = nauta = :19

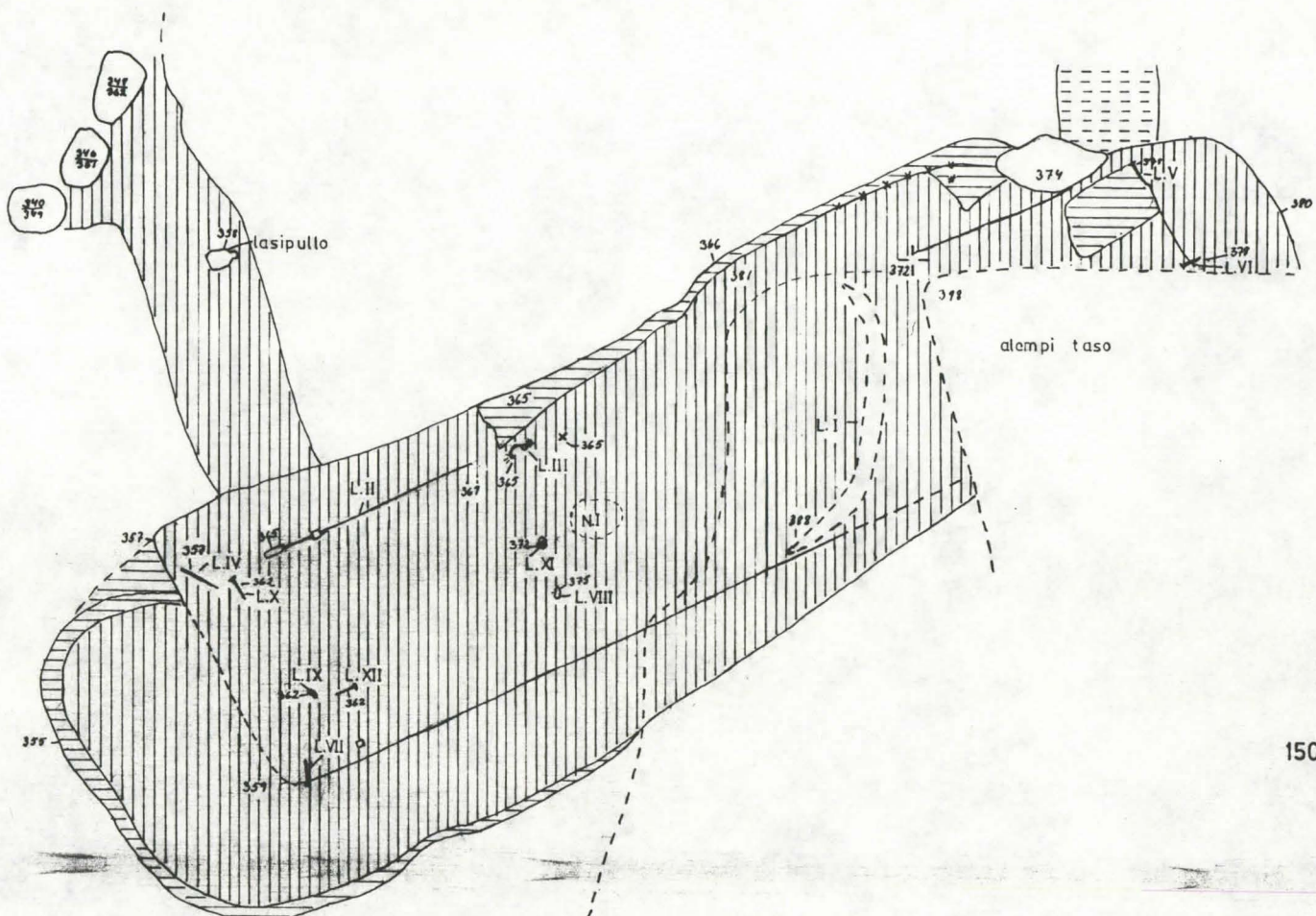
L.VIII = pronssi levy = :4

L.IX = pronssi spiraali = :5

L.X = nauta = :20

L.XI = puukontori = :8

L.XII = nauta = :21

1:397

496

498

150

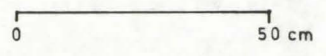
kaivettu syvempään

alempi taso

lasipullo

TURKU
KAARINA KIRKKOMÄKI
K. KATISKOSKI 1983

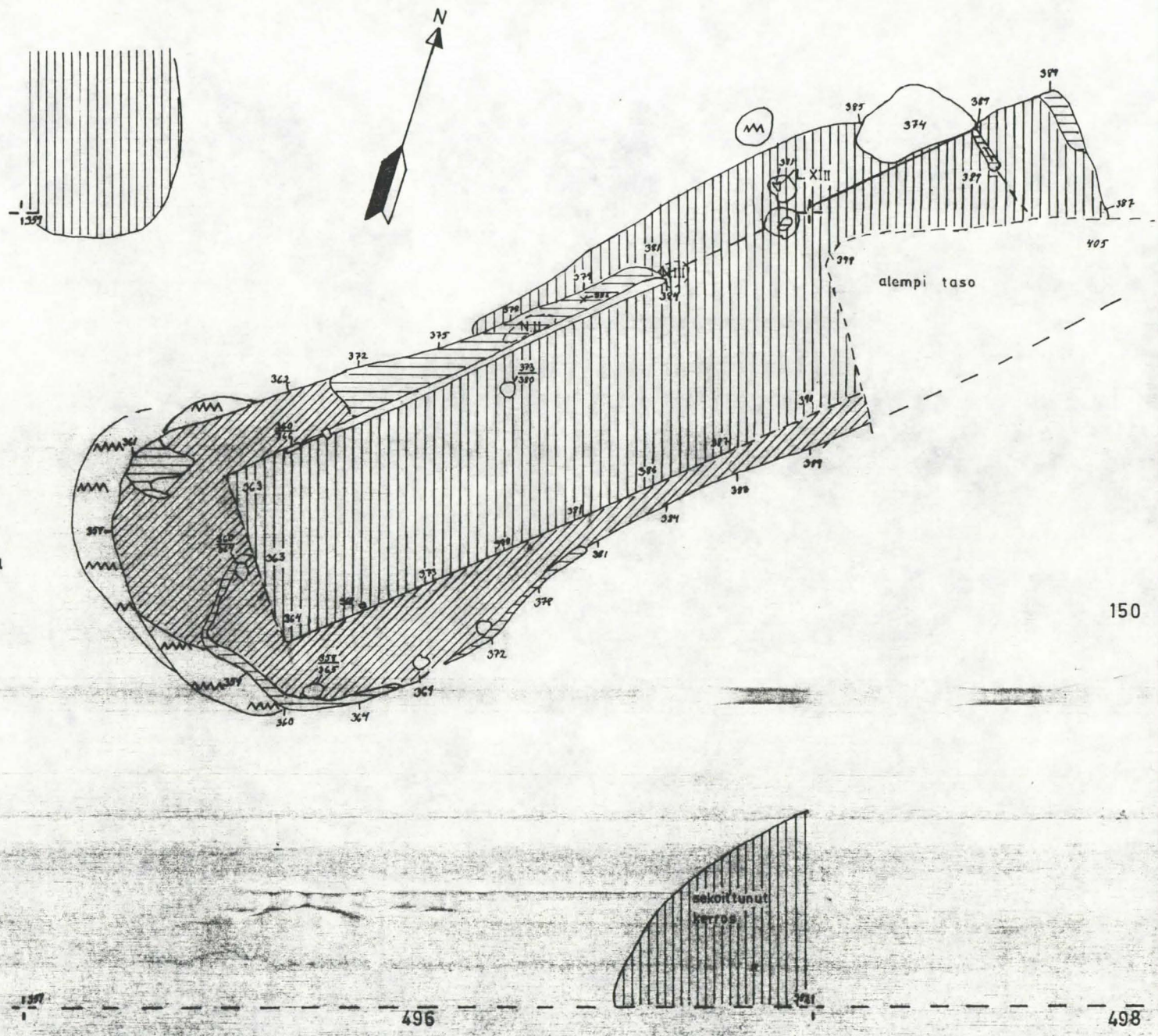
Hauta I, Alue C
taso II
ruudut 496, 498 / 150, 152
kp² = 196 = 16,05m mpy
mittakaava 1:10

piirt. M. Vuorenpää

- musta likamaa
- tummanharmaa likamaa
- ruskea likamaa
- ruostehiekka
- ruskea hiekka
- kivi x luuta

L. XIII = eläimen hammas = KM 22078:33
N. II = maanöyte II = :44
N. III = maanöyte III = :44

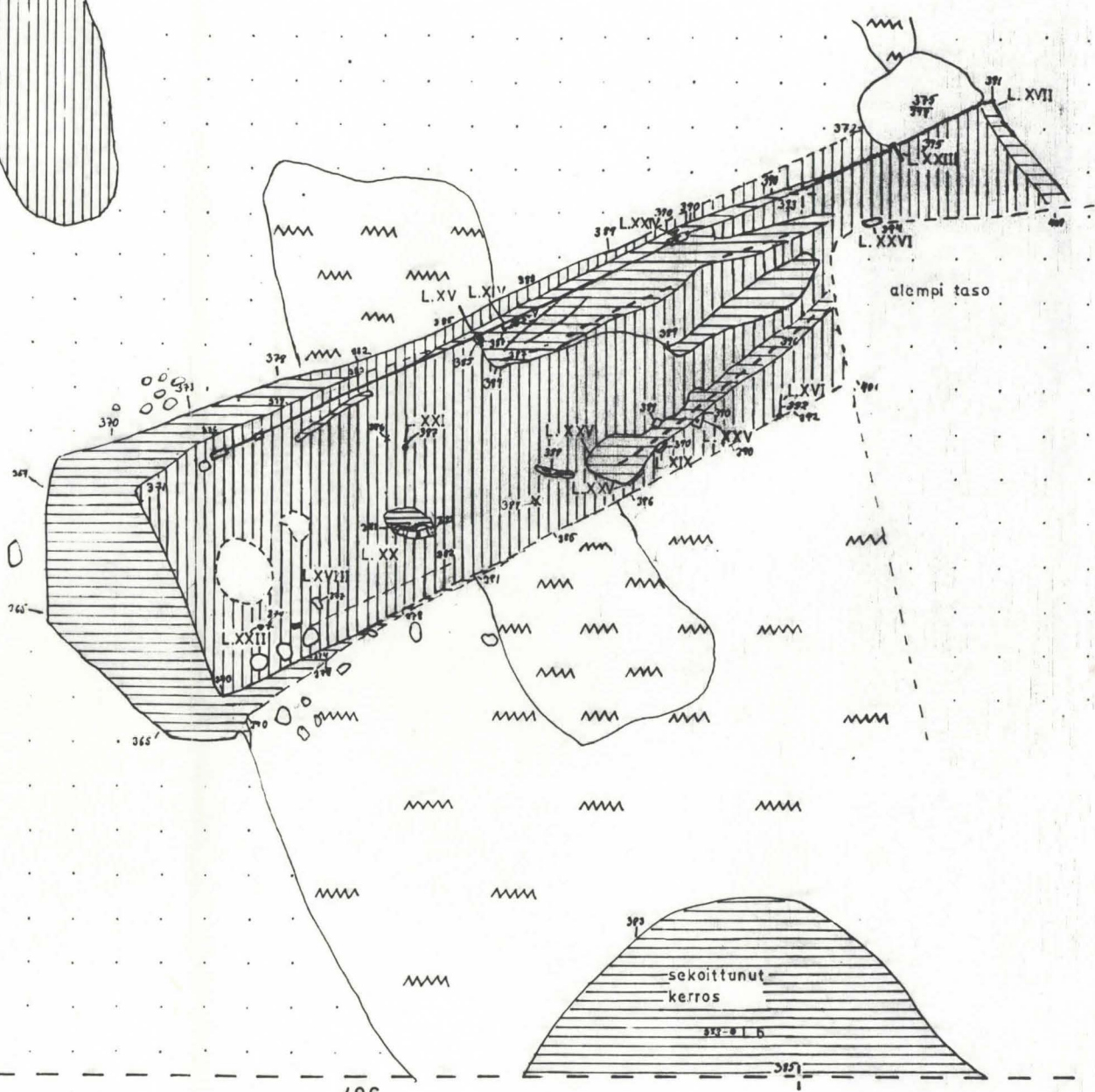
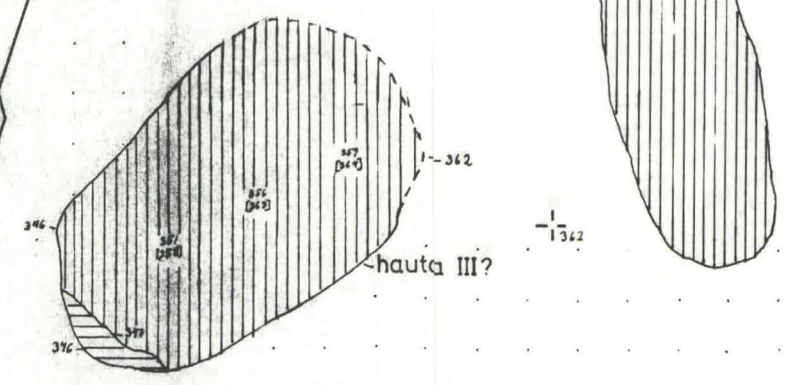
TURKU
KAARINA KIRKKOMÄKI

K. KATISKOSKI 1983
Hauta I, Alue C
taso III
ruudut 496, 498 / 150, 152
kp² = 196 = 16,05m mpy
mittakaava 1:10

0 50cm
piirt. M. Vuorenpää

- musta likamaa
- tummanharmaa likamaa
- ruostehiekka
- kellertävä hietä
- kivi
- luuta
- maatonutta luuta
- tummanruskea tahmea alue
- puuarkun reunaan

- L. XIV = vyönsetki = KM 22078 : 7
- L. XV = nauha = : 22
- L. XVI = nauha = : 23
- L. XVII = nauha = : 24
- L. XVIII = pronssi levy = : 8
- L. XIX = hihna, hinnanjakaja ja helaa = : 9
- L. XX = tekstiiliä ja hihnaheloja = : 10
- L. XXI = pronssispiraaali = : 11
- L. XXII = pala rautaa = : 12
- L. XXIII = nauha = : 25
- L. XXIV = nauha = : 26
- L. XXV = heloja ja maatonutta luuta = : 13
- L. XXVI = pronssi levy = : 14
- L. 6 = lasihelmi = KM 22078 : 166

494

496

498

150

TURKU

KAARINA KIRKKOMÄKI

K. KATISKOSKI 1983

Hauta I, Alue C

taso IV

ruudut 496, 498 / 150, 152

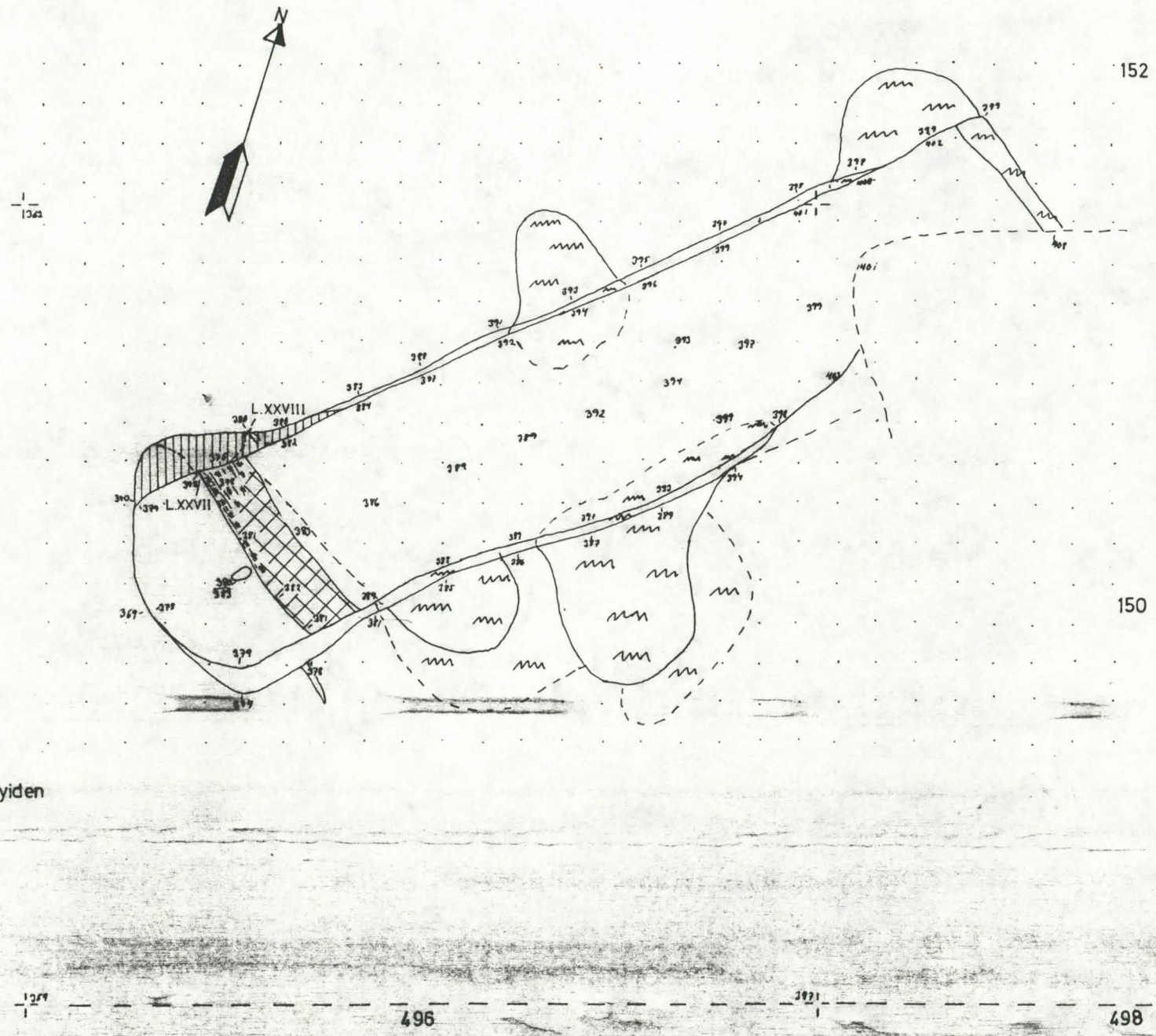
$k_p^2 = 196 = 16,05m$ mpy

mittakaava

0 50cm

piirt. M. Vuorenpää

- nokimaa
- tummanharmaa likamaa
- ruostehiekka
- kellertävä hieta
- hiiltynyttä puuta ja puunsyiden suunta

L. XXVII = nauha = KM 22078 : 27

L. XXVIII = nauha = KM 22078 : 28

496

498

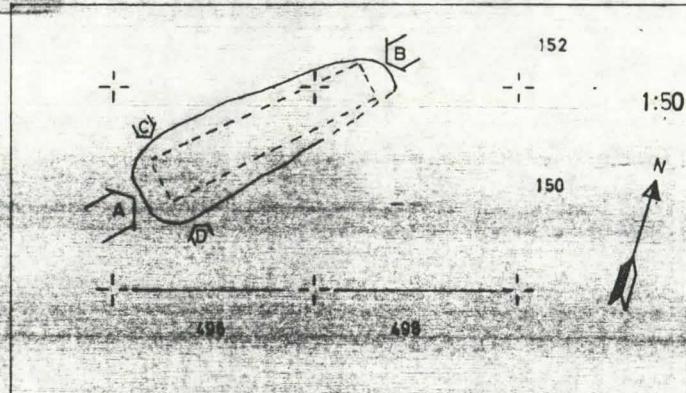
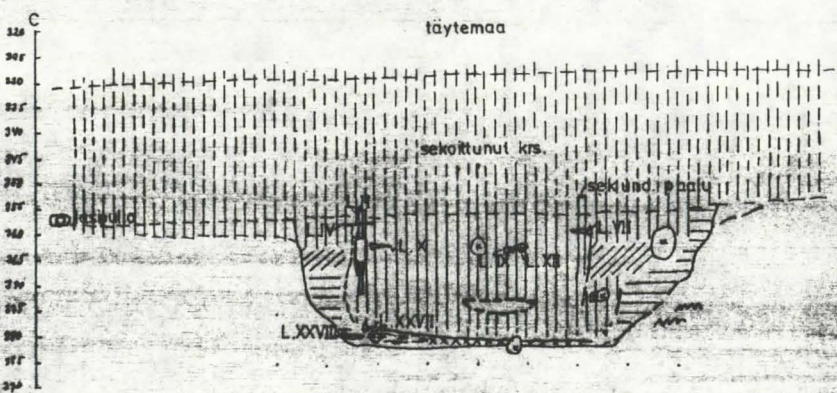
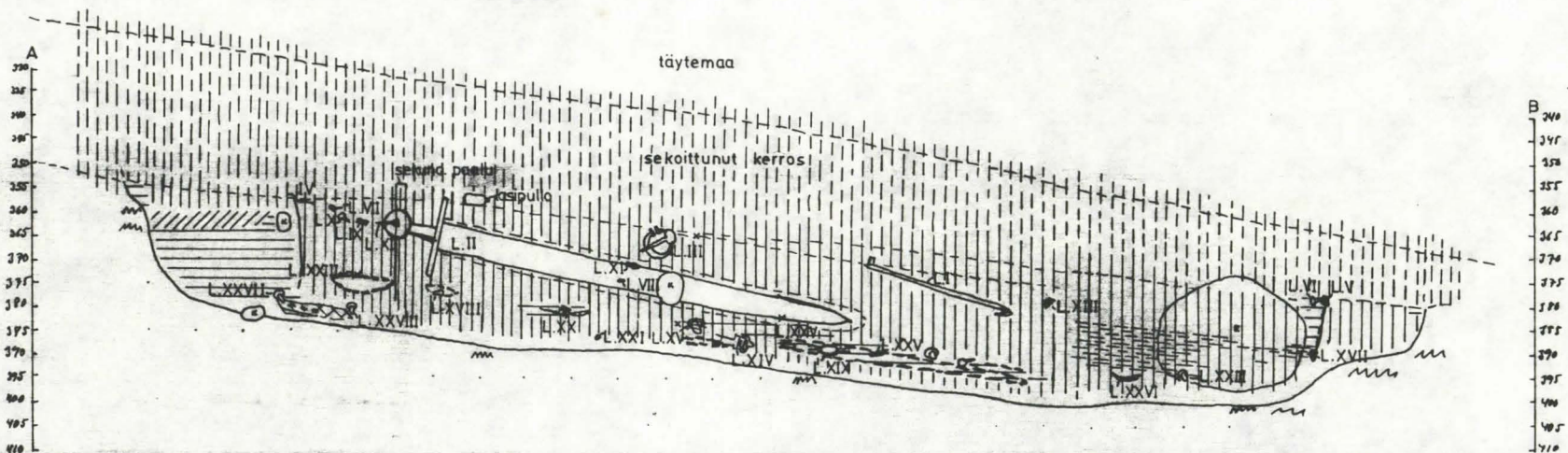
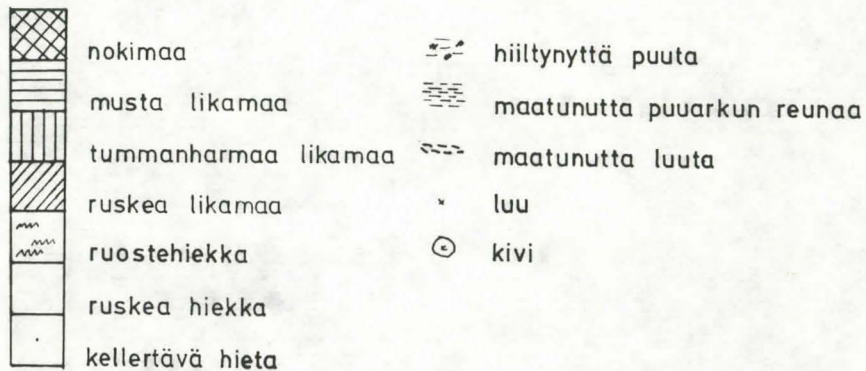
TURKU

KAARINA KIRKKOMÄKI

K. KATISKOSKI 1983

Hauta I, pitkittäis- ja poikkaisleikkaus
 ruudut 496-498/150-152
 $kp^2=196=20,03$ m mpy.
 mittakaava 1:10

0 50 cm
 piirt. K. Katiskoski

TURKU

KAARINA KIRKKOMÄKI

K. KATISKOSKI 1983

Hauta II

taso I

ruudut 496-500/152,154

kp² = 196 = 16,05m mpy

mittakaava 1:10

nokimaa

musta likamaa

tummanharmaa likamaa

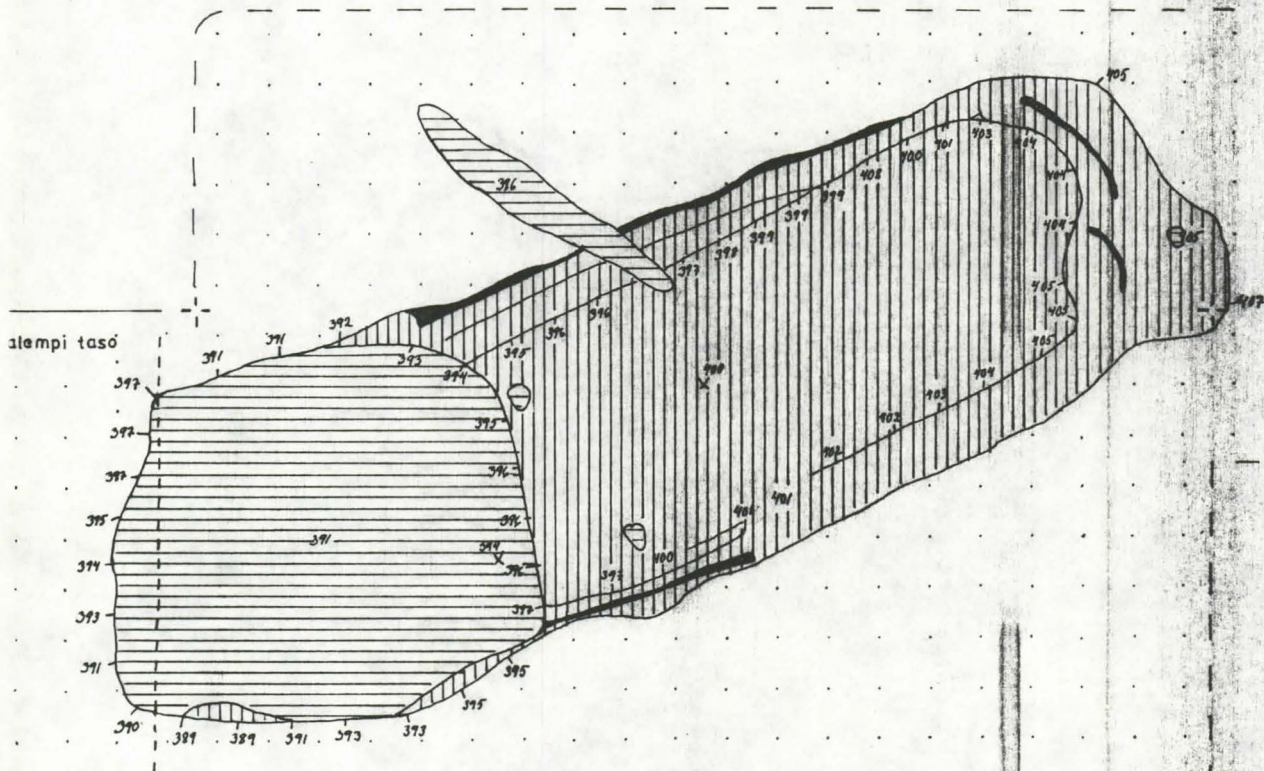
kellertävä hieta

0 50cm

piirt. Minna Vuorenpää

X palanut luu

152

TURKU
KAARINA KIRKKOMÄKI
K.KATISKOSKI 1983

koekaivausalueet B-D ~~+100~~
kartta kiinteistä muinaisjäännöksistä
ja selvitys tutkimusasteesta
piirt. K. Katiskoski

0 5m

+— kaivettu pohjaan
+--- ei kaivettu pohjaan

pikku pappila
n. 60m
kaivon
betonirengas
=kp2=16,05m mpy.

pappilan
nurmikkorinne

hauta IV?
1983

täytemaakasoja

miehenhauta 1951, H. Salmo
(arvioitu sijainti)

maapalainen
suurjännitekaapeli

ALUE C

hauta III? 1983

hauta II
1983

miehenhauta I
1983

naisenhauta 1962, A-L. Hirviluoto
(arvioitu sijainti)

ALUE B

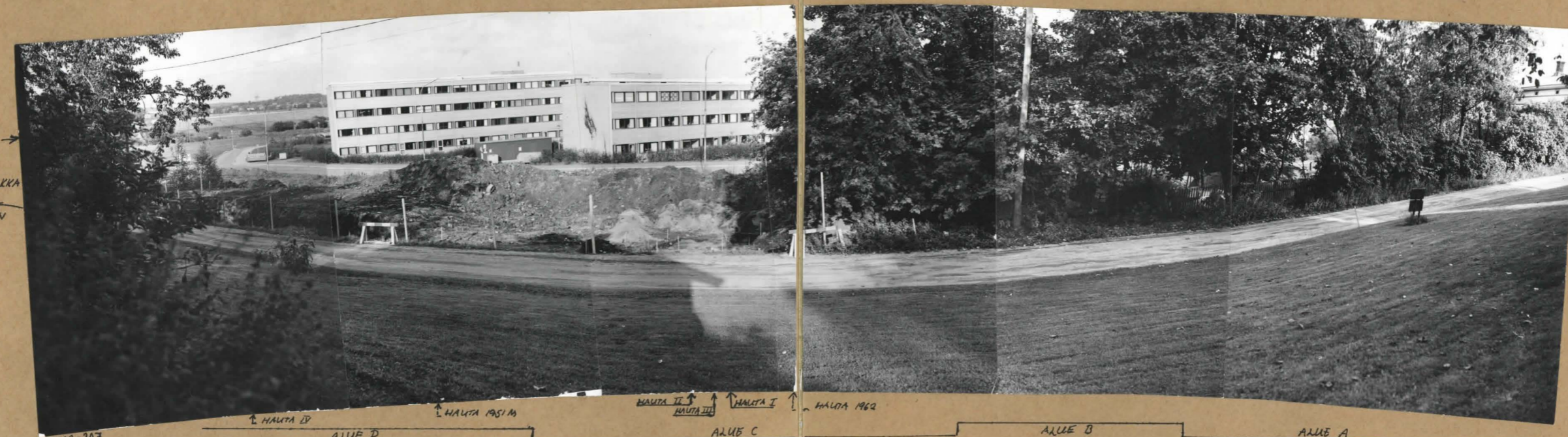
savikuoppa

Kaarinan
kirkko-
aukio
n. 75 m

168
166
164
162
160
158
156
154
152
150
148
146
144
142
140
138
136
134

488 490 492 494 496 498 500

TURKU KAARINA KIRKKOMÄKI

AURAJOKI →
 PAPPILAN
 SAUNAN
 KOILLISNURKKA
 ← PIKKU-
 PAPPILAN

→ KUIKKULAN TALO
 (PÄIVÄKOTI)

→ TIE KAARINAN
 KIRKOLLE

K.1 PANORAMAKUVA KOKONAISUUSALUEILLE A-D, A JA B PUOLEN TAKANA OIKEALLA, C JA D
 ETUALAN PIKKU-PAPPILAN VIEVÄN TIEN JA TÄYTEMAAKASVEN VÄLISÄ, OIKESSA KULMASSA
 KUIKKULAN TALO, TÄYTEMAAKASVEN TAKANA KUIKKULANKATU SEURAA YLIOPILOSKYÄN
 RAKENNUKSEJA. ÄÄRIMMÄISEN VASEMMALLA PAPPILAN SAUNAN KOILLISNURKKA, JOLTA
 KUVAT OTETTU KOHTI POHJOISKOILUUSTA - KAARINA

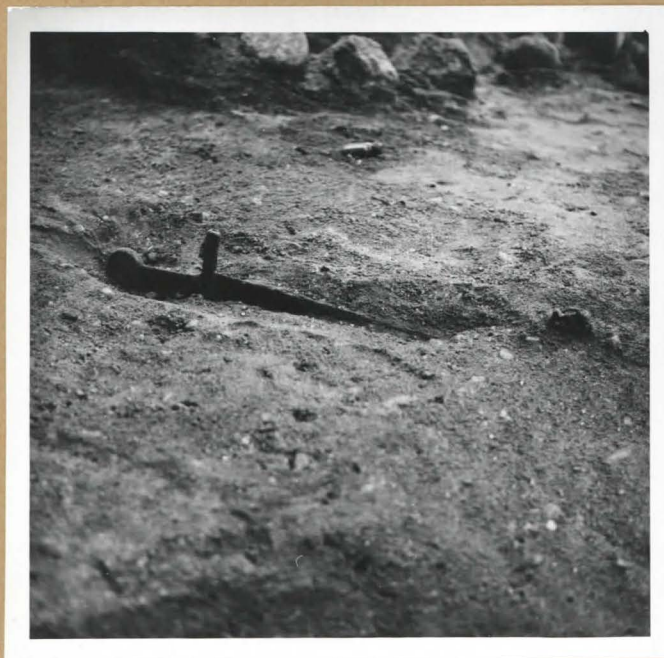
TURKU KAARINA KIRKKOMÄKI ALUE C
HAUTA I

K.2 58273 HAUDAN I TASO I, TAUSTALLA REUMAN PATALLÄ TIE, PIKKU-PAPPILAAN SEKÄ PAPPILAN SAUNA, KUV. ITÄKOILLISESTA, KOEON HAUDAN VUOKSI LAJENNETTU POHJOISEEN, KIVIAUSALUE C.

K.3 58271 HAUDAN I TASO I, MIEKKA, RAUTAPIIKKI SEKÄ HAUDAN KUVIOTA NÄKYVISSÄ, LASIPULLO HAUDAN LUOTEISPUOLELLA SAMASTA TASOSTA, KUV. ETELÄLÖUNNASTA.

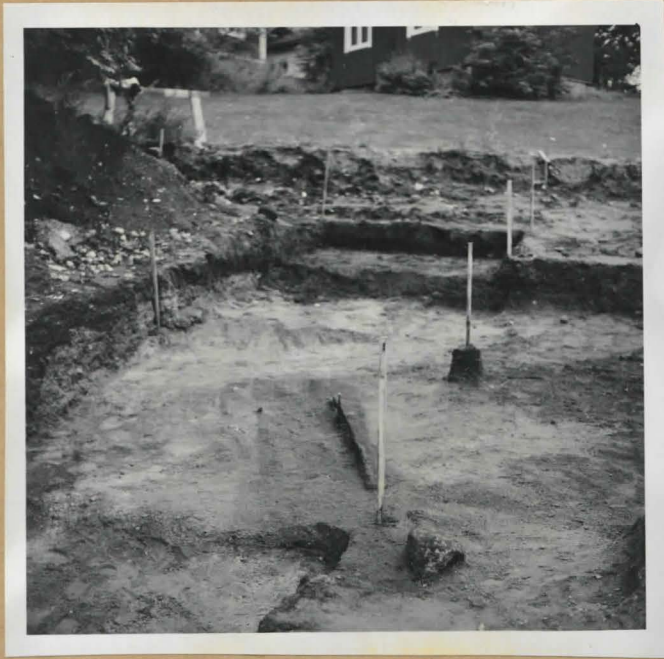

K.4 58272 HAUDAN I LÖYNAISINTÄÄ TASOSSA I NÄKYVISSÄ MIEKAN KANVAAPUOLTA JA SIITÄ OIKEALLE (KOILLISEEN) HEVOSKENGÄSOLKI PÄITYSSÄ SÄILÄN VÄLIPUOLELLA, TAKANA LASIPULLO SEKÄ KIVEYSTÄ JOSTA MUOVIA SEKÄ LUUTA, KUV. KAAKOSTA.

K.5 58274 HAUDAN I TASO I KOILLISESTA, ETUALAN HAUDAN SYVEMMÄÄN KIVETTU ITÄKOILLISPUOLELTA.

TURKU KAARINA KIRKKOMÄKI ALUE C
HAUTA I

K.6 58280 YLEISKUVA KAIVAUSSAMMELTALTA C, HAUDAN I TASO II, TAUSTALLA TIELINJA JA PAPPILAN SAUNA, KUV. KOILLISESTA.

K.7 58279 HAUDAN I TASO II, KUV. LÖNNÄSTÄ

K.8 58276 HAUDAN I TASO II, KUV. ITÄKOILLISESTA.

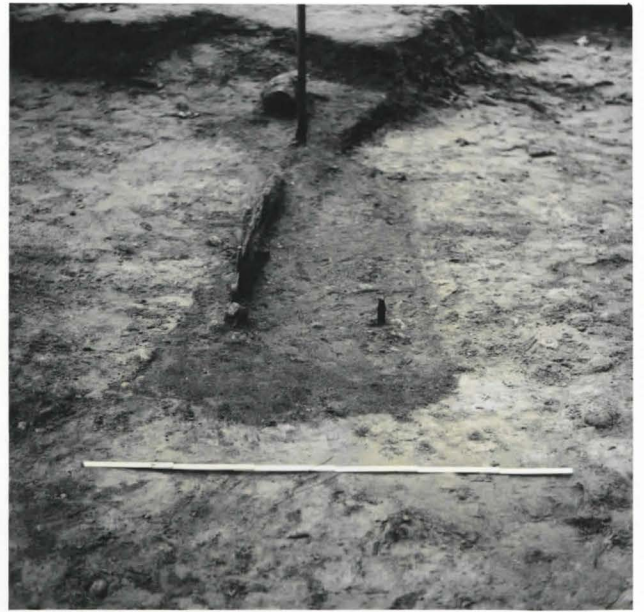

K.9 58277 HAUDAN I TASO II, HAUDAN ÄÄRIVIIVAT SELVÄSTI NÄKYVISSÄ (ARKUN KAAREBINEN RITÄSIVU), KUV. ITÄKOILLISESTA.

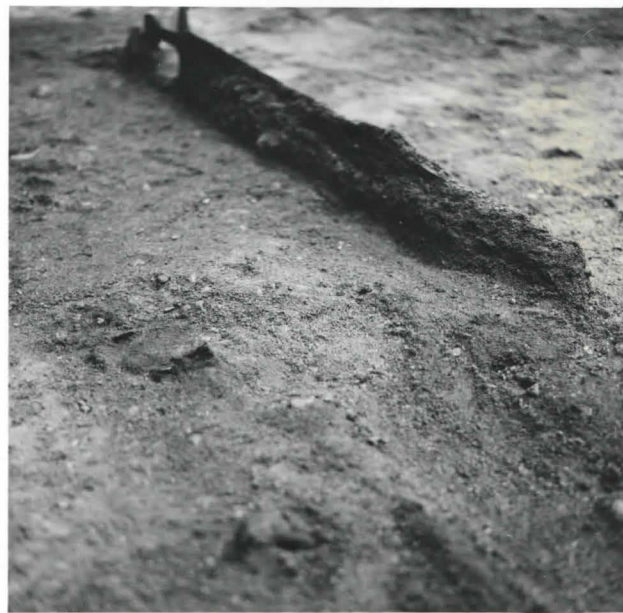
TURKU KAARINA KIRKKOMÄKI ALUE C
HAUTA I

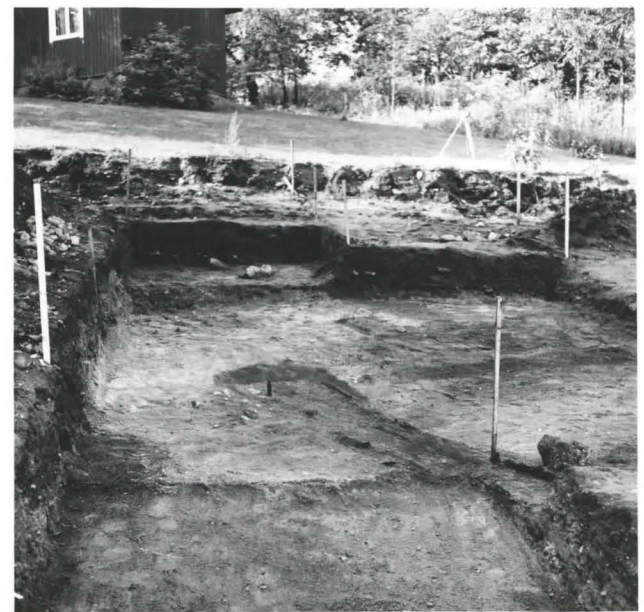
K.10 58282 HAUDAN I TASO III, MIKÄ VIELÄ PAIKOIL-
LAAN, ARKUN JÄÄNNÖSTÄ KOILLISKULMAKSESSA (PAA-
LUN VIERESSÄ), KUV. ITÄKOILLISESTA.

K.11 58281 HAUDAN I TASO III, MIKÄ VIELÄ HAUDAN
LUOTEISOSASSA (ARKUN PITKÄSIVUSSA), RESENTTI PÄÄLLÄ
HAUDAN ETELÄOSASSA, KUV. LÖYNTÄSTÄ.

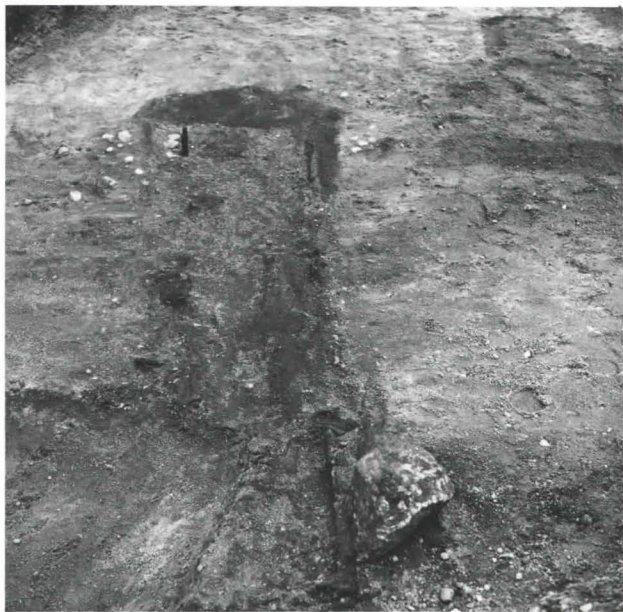

K.12 58283 HAUDAN I TASOA III, HAUDAN KESKIVAIHEI-
LÄ NÄKYVISSÄ PRONGSINHEKJÄ, KUV. IDÄSTÄ

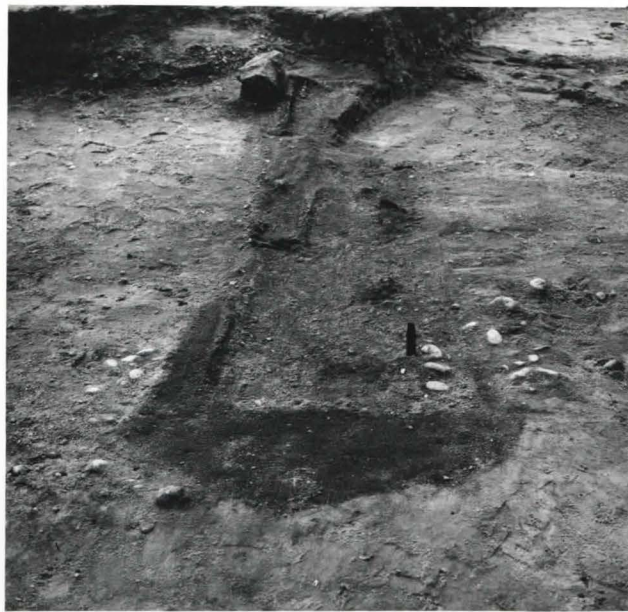

K.13 58292 KAIVAUDELUE C, VÄIKKÄ, JOSSA HAUTA
I TASOJA III (MIKÄ POISTETTU), HAUDAN TAKANA
(LUOTEISPUOLELLA) SUORAKAITEEN MUOTOINEN
RIKIMAA-ALUE (RESENTTI) SEKÄ MAHDOLLINEN
PIENI HAUTA II, KUV. ITÄKOILLISESTA.

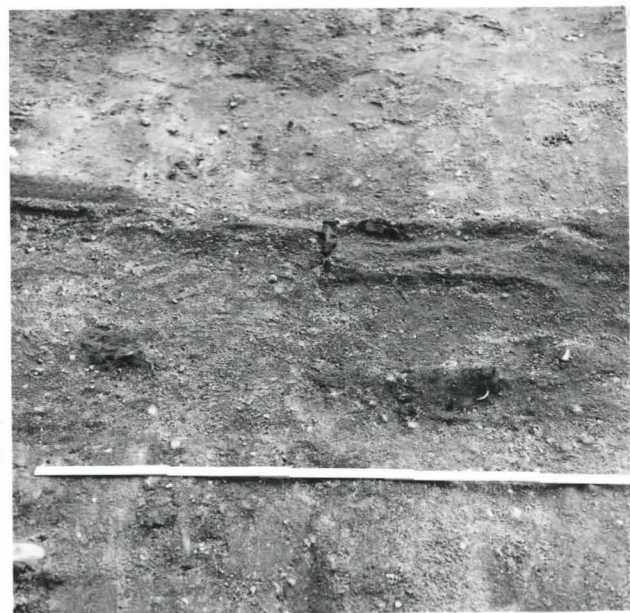
TURKU KAARINA KIRKKOMÄKI ALUE C
HAUTA I

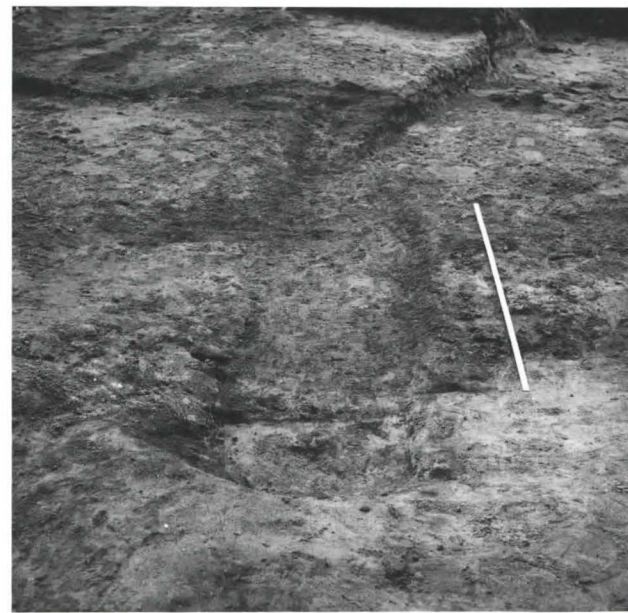
K.14 58293 HAUDAN I TASON II - MIEKKA POISTAMISEN JÄL-
KEEN, RUUMIIN WAHMO EROTTUM HEIKOSTI, KUUV.
KOILLISESTA.

K.15 58296 HAUDAN I TASON III JÄLKEEN, HAUTAKUOPAIN
LOUNTISEN MUOTO ARKUN ULKOVALENA SELVÄ,
KUUV. LÖUNNASTA.

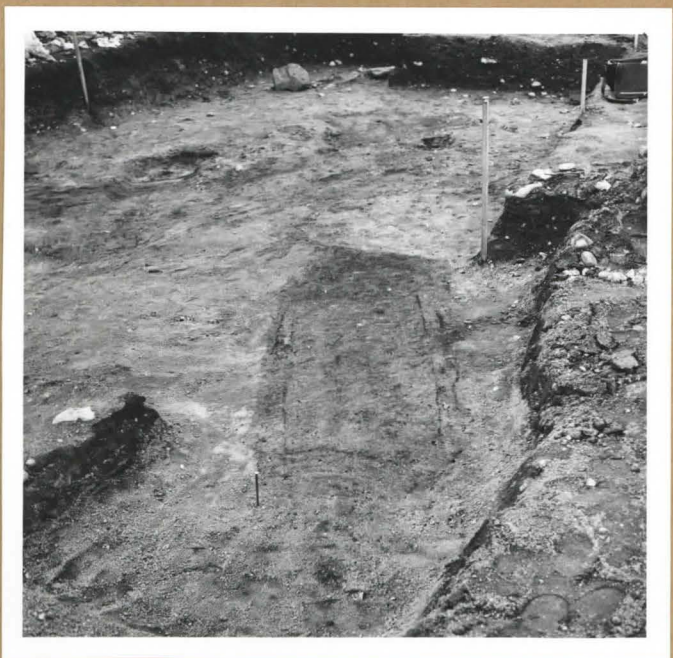

K.16 58295 HAUDAN I TASON III JÄLK. YKSIYIKKOHTA HAU-
DAN KESKIVAIHEILTA, MIEKAN AJTA PALJASTUNEET
VYÖNSOLEI JA NÄULLÄ TUUSTALLA, HINNANHELAT
TEKSTIILÄ JA HINNANSAKHAJÄ MITÄN TÄKÄNÄ. JÄLKEEN
LUITA EROTTUM THUMMINA MAATUNEFINA JUOVINA,
KUUV. KAAKOSTA.

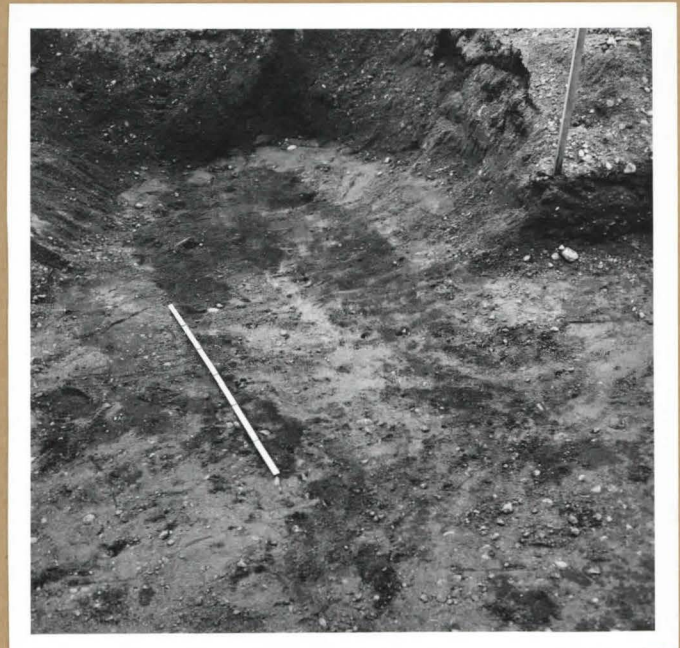
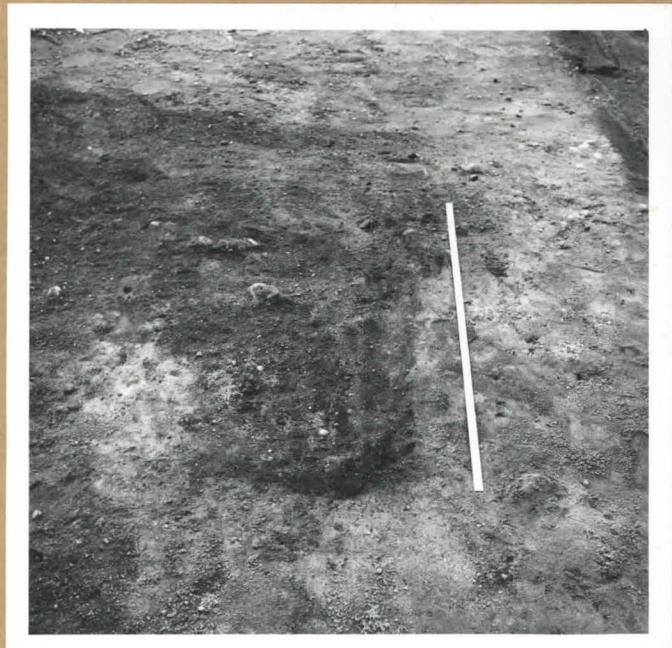
K.17 58308 HAUDAN I TASON IV - PORNATASO, HAUTA-
KUOPRA KAIVETTU PORNAAIN, KUUV. LÖUNNASTA.

TURKU KAARINA KIRKKOMÄKI ALUE C&D HAUTA II sekä mahdolliset HAUDAT III&IV

K.18 58311 ALUE C, HAUDAN II TASO I (PUNASTETTU I. NÄKYVÄ HAUTA-KUPIO), KUV. LÖUNNAASTA

K.19 58313 HAUTA II TASO I, SEN LÖUNNAISPUOLELLA HAUDAT I JA III PÖHÖTÄJÖSSÄ, KUV. KÖLLI-
LÖUNNAASTA.

K.20 58297 ALUE C, MAHDOLLINEN LÖYDÖTTÖN HAUTA III, I. VARS. TODETTU TASO, SEN KÖLLISPUOLELLA NÄKYVISSÄ UKAMAA-ALUETTA, JASTA RESENTTIÄ TÄVÄÄRÄÄ, OIK. YLÄNPUOLESSA HAUTA I TASOSSA III, KUV. LÖUNNAASTA.

K.21 58314 ALUE D, MAHDOLLINEN HAUTA IV, KUV. LÄNDELÖUNNAASTA.

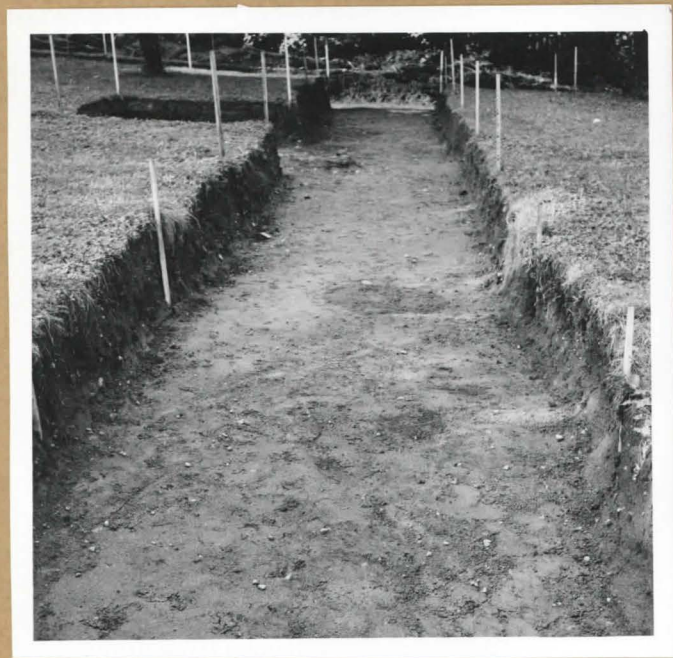
TURKU KAARINA KIRKKOMÄKI ALUE B&A

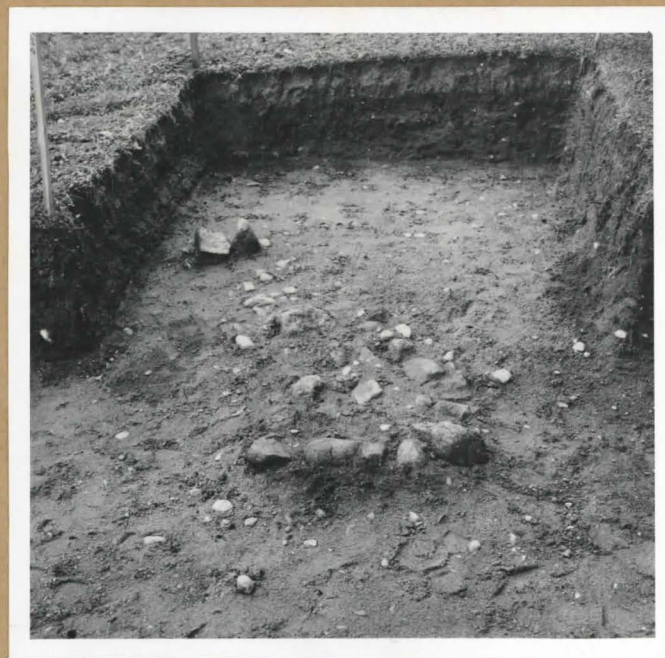
K.22⁵⁸²⁸⁸ KOEKAIVUUSALUE B, PALANEEN SAVEN MUOOSTAMA KUOPPA RUUD. 498-500/108, 5. KRS. KUOPAN REUNAN KOILLISREUNASSA PALANEESSA SAVESSA VARTAIEN PAINANTEITA, MITTA 1. M. KUV. LÖUNNAASTA.

K.23⁵⁸²⁸⁹ KOEKAIVUUSAL. B, KUT. ED, KUV. KAAKOSTA

K.24⁵⁸²⁸⁶ KOEKAIVUUSAL. A, KOEJA 502-514/108, 4. KRS. ETUALALLA RUUD. 510-514/108, LOISSA RESENTEJÄ LIKAMAALÄIKKIÄ, KUV. ITÄKOILLISESTA.

K.25⁵⁸²⁸⁵ KOEKAIVUUSAL. A, KIVEYS RUUD. 506/106-108, 4. KRS. KUV. PÖHÖIS-KUOTEESTA.